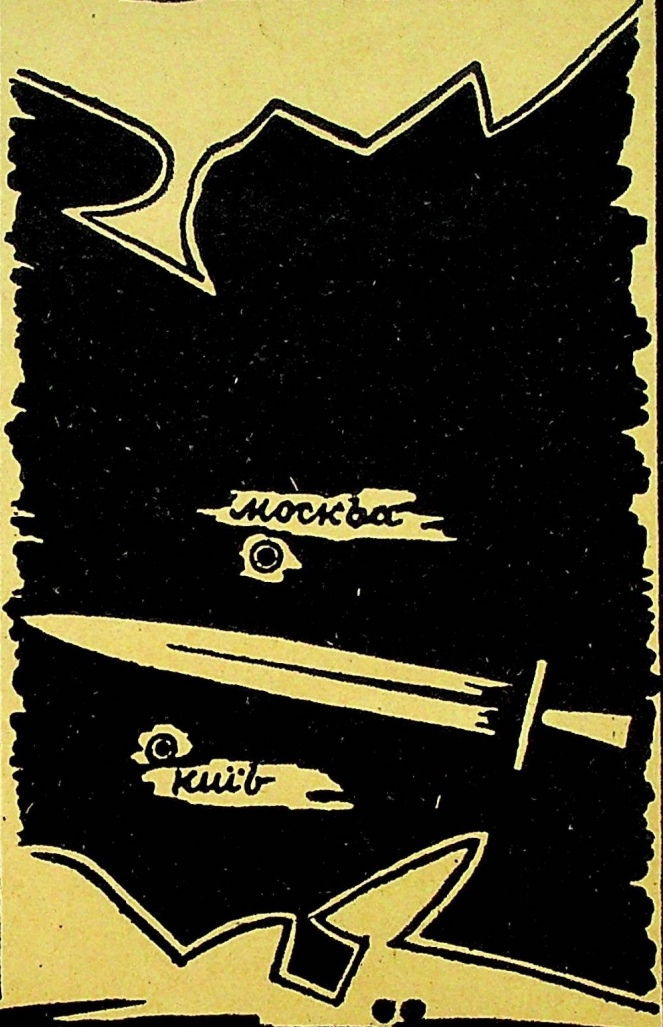
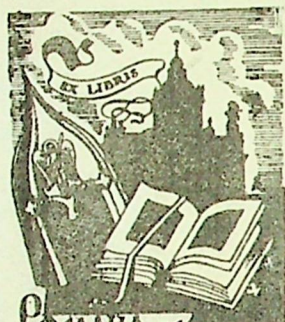

М. Галич

УКРАЇНА

МОСКВА

Романа Генік-
Березовського

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА БІБЛІОТЕКА »ПЕРЕМОГИ«
ВИПУСК Ч. 8.

МИКОЛА ГАЛІЙ

УКРАЇНА І МОСКВА

(Боротьба українського народу проти
московського імперіялізму большевиків)

NAKŁADEM W-WA »BAT'KIWSZCZYNA« W. KROCHMALUK LWÓW, 1939.
НАКЛАДОМ В-ВА »БАТЬКІВЩИНА« В. КРОХМАЛЮК ЛЬВІВ — 1939.

АДВОКАТ
Др. Володимир Зарайкевич
ПЕРЕМИШЛЬ, Косцюшка 8.

Graf. Zakłady „Victoria“ (M. Hewakowej), Lwów, 3-go Maja 5. Telefon 280-49.
Завед. Графічні „Victoria“ (М. Гевакової), Львів, 3-го Мая 5. Тел. 280-49.

Вступне слово

Москва: Боголюбський, Петро, Катерина, Сталін. Від ранньої історії по ншші дні — Москва: біло чи червона — завжди одна й та сама, якщо йде про відношення до України: займанницька. Й засоби завжди ті самі: хитрощі й обіцянки перед поневоленням та цинізм і безоглядність після того, як московська стопа придавила вже тіло українського народу.

Така Москва.

А Україна?

Століттями легкодушно довірлива і непоправна. Завжди находились серед українського народу люди які готові були вірити, що перелицьована Москва — не така, як її попередниці — й помагали Москві закорюватись на українській землі. А коли якорі вже добре вїлись, легкодухи прозрівали й проклинали свою помилку...

Стоїмо напередодні нових змін на сході Європи. І знов тривожна задума: чи й тим разом мало б бути так само як досі? Чи знов одна українська кляса мала б кликати Москву на поміч для зведення порохунків з другою українською клясою? Чи знов в історичну хвилину українці не знайдуть спільної мови, як суцільна національна спільнота? В 1918 р. справжніми українцями мали право бути тільки люди з освітою «не вище фершала» й обовязково соціялісти. Чи мало б повторитися те саме й тепер, хоч під іншим видом?

Україна може визволитися зі смертельних обіймів Москви тільки при найтривкішій солідарності українсь-

АДВОКАТ
Др. Володимир Зарайкович
ПЕРЕМИШЛЬ, Косцюшка 8.

кого народу, тільки при активнім зосередженні всіх українців під одним Проводом. Не легка боротьба з Москвою. Тільки тоді, коли побідить погляд: Москаль: білий чи червоний — ворог; українець: за виїмкою національних зрадників — брат — тільки тоді можемо числити на побіду. Інакше — горе нам!

Книжка, що її дістає читач до рук — жорстокий які обвинувачення, як жорстокі документи й факти, що творять її зміст. Завдяки джерельній праці автора, дістаємо суцільний образ тієї жахливої дійсности, серед якої живе український народ у т. зв. ССРСР.

А та дійсність нас зобов'язує.

Львів, лютий, 1939 р.

ДМИТРО ПАЛІВ

Одною з головних причин слабости колишньої царської Росії, а нинішньої анархії й катастрофального положення ССРСР зокрема є передусім її національна проблема — в першу чергу українська.

Національна проблема була Ахілевою п'ятою царської Росії. Хоч простором, числом населення й природними багатствами була це найбільша й найбагатіша держава на європейському суходолі, одначе через безнастанні конфлікти соціального й національного характеру не могла вона досягнути внутрішньої рівноваги та консолідації. Національна проблема спричинила у великій мірі розвал царської Росії 1917 р. Аджеж відомо, що першим полком, що збройно виступив проти царського деспотизму, був якраз український Волинський полк у Петрограді.

Росія не могла довше вдержатися. Вона мусіла була завалитися сама в собі й від себе, мусіла була піти в сліди колишніх своїх сестер із XVIII. й XIX. ст. і загинути своєю власною неправдою.

Тому не дивниця, що коли в часі революції до влади прийшов Ленін, що дуже добре знав національну мозаїку царської імперії, то він у першу чергу взявся за національну проблему й старався якось, коли не розв'язати її, то бодай знеутралізувати.

В тій цілі Рада Народніх Комісарів за головування Леніна прийняла 2. листопаду 1917 р. декларацію, де заманіфестувала право всіх народів Росії на самоозначення аж до відділення.

Одначе з дальшим ходом подій виявилось, що навіть Ленін, що більшу частину свого життя прожив на еміграції й мав змогу дечого навчитися з визвольних рухів західних народів та сам признавав право народів на самоозначення, не міг витримати напору фантастичної ідеї московських імперіялістів про московський месіянізм і в національній політиці пішов тим самим шляхом, що ним ішли його попередники. Листопадової декларації ужив він лише як революцій-

ного маневру для зискання симпатій у неросійських народів і закріплення своїх впливів на чужонаціональних територіях.

Яскравим прикладом того була Україна. Занявши її збройно, большевики оперли свою владу на армію, а вирішення національного питання передали комуністичній партії, що була виключно в руках москалів і рекрутувалася з пролетаріату, який у своїй величезній більшості був московський і якому українська державна ідея була так-само зненавиджена й ворожа, як кожному іншому москалеві реакціонерові й чорносотенцеві.

Отже, з одного боку центральна влада й партія в Москві проголошувала декрети й постанови, що ними забезпечувалися суверенні права українському народові, а з другого через комуністичну партію на Україні піддержувала великодержавну шовіністичну течію російської меншости, з реакційними елементами на чолі, що з партійним квитком знайшли входи до найвищих державних, а навіть партійних установ. З тих самих міркувань впливала Москва й на зіставлення урядів і найвищих партійних органів України. Аджеж не секрет, що за весь час існування української советської держави, секретарями партії були люди всіляких національностей, але ні разу не виконував цієї, такої важкої в советській ієрархії функції, українець.

Те саме було і в урядах. Всі важніші ресорти були в руках москалів, а вирішування всіх українських справ належало до компетенції центрального уряду, ЦК російської партії і Подітбюра в Москві.

Так отже, Україна, що навіть на підставі всесоюзної конституції має бути самостійною державою, в дійсності знаходиться в повній залежності від Москви та є її колонією в повному розумінні цього слова. Силою зазначених обставин в українській державі вже від самого початку її існування повстав безупинний конфлікт між українським народом та російською національною меншістю, чи пак Росією, що прямо й непрямо піддержувала московську великодержавну ідею на Україні. Українці не могли вести одвертої боротьби проти такого стану за даних умовин, коли армія й увесь езекутивний апарат знаходився й знаходиться виключно в руках москалів і зрусифікованих жидів. Вони концентрували свої сили в підземеллі і звідтам, залежно від внутрішньої ситуації та положення Росії в міжнародній політиці, напірали слабше, чи сильніше на московське само-

державі. Центральна влада й московська комуністична партія, що обі теоретично завжди стояли на засаді самоозначення народів аж до відділення, на практиці вели проти-український курс і закулісними інтригами побуджували московське міщанство й реакційні бюрократичні елементи до боротьби з українським визвольним рухом. В цьому якраз проявлялася славнозвісна політика подвійної бухгалтерії, як її колись назвав комісар народньої освіти М. Скрипник.

Ця політика проявилася найвиразніше в 1926 — 8 рр. в знаній серед усього українського світу історії з Шумським, Хвильовим, Волобуєвом та їх сторонниками.

Шумського, що не виступав проти віри большевицького талмуду, а лише домагався признання належних і конституційно забезпечених українському народові політичних прав, виселяли з України як небезпечного націоналіста, не дивлячись на те, що призначена з Москви для розслідування справи комісія на чолі з Кагановичем не знайшла нічого небезпечного в виступі Шумського, а ЦК КПБУ ствердив, що напружені відносини в Україні й непорозуміння в партії спричинив і завинив не Шумський і його сторонники, а ті члени партії, що явно, або скрито піддержували великодержавну московську течію.

Така сама доля стрінула М. Хвильового та його однодумців, що під гаслом „за гегемонію української культури“ підняли протест проти нікчемної роботи москалів на українському культурному фронті й видвинули гасло орієнтації української культури не на Москву, а на Європу. Від того часу боротьба на Україні все більше й більше загострювалася. Колиж до тих двох груп долучилася пізніше ще й третя з Волобуєвом на чолі й домагалася на підставі національно-економічних принципів комуністичної віри змінити господарську політику в Україні, то большевицько-московська влада побачила, що події на Україні набирають небезпечних для Москви форм і, по відбутих у Політбюрі нарадах, вирішила зліквідувати небажаний для неї рух по-доброму, чи по-злому. А що з української сторони ніхто й не думав здавати позицій і навіть навпаки до боротьби виступив український нарід єдиним фронтом, Москва рішила промовити до неслухняної та бунтівничої України радикальніше.

Сталін, що ще недавно перед цим заявляв про безпеку в Україні з боку російського велико-державного шові-

нізму, виголосив на пленумі ЦК ВКПб велику промову про національну політику партії, де між іншим сказав:

„При слобості корінних комуністичних кадрів на Україні цей рух, що на його чолі стоїть усюди некомуністична інтелігенція, може подекуди набрати характеру боротьби за відчуженість української культури й громадськості від загально - радянської культури й громадськості, характеру боротьби проти Москви взагалі, проти росіян взагалі, проти російської культури. Я не говоритиму, що така небезпека стає дедалі більше реальною на Україні. Я хотів би тільки сказати, що від таких дефектів не вільні навіть докотрі українські комуністи.“

Це був сигнал, на який зараз же zareагував ЦК партії большевиків України устами поляка Коссіора, так:

„Ніяк не треба закривати очей, що в деяких республіках ССРСР, особливо на Україні, головна небезпека є тепер місцевий український націоналізм, що змикається з імперіалістичними інтервенціями.“

Як видно, промова Коссіора була вже конкретніша. До цього дуету долучився відтак — ЦК КПБУ, і вийшло з цього ціле трю, що його мельодія звучала так:

„Головною перешкодою на шляху до розв'язання національного питання є український шовінізм, проти котрого партія повинна вести боротьбу. Цей шовінізм безперечно зростає на селі за рахунок глитаїв і зв'язаної з ними частини сільської інтелігенції. Український шовінізм зростає також і в місті за рахунок української дрібно буржуазії та інтелігенції, а також спеців і службовців. Тому партія повинна дати енергійну відсіч українським націоналістичним ухилам.“

Які висновки треба зробити з тих двох промов і одної постанови ЦК партії?

Коли Сталін і Коссіор говорили лише про небезпеку, що походила від українського націоналізму, то постанова ЦК КПБУ прямо вказувала, звідки та небезпека виходила. З неї видно, що участь у протимосковській боротьбі брали не одиниці, а весь український нарід, села й міста в усіх ділянках суспільного життя. Розуміється, що галаслива фраза большевиків про „смикання“ українських націоналістів з інтервентами не могла ослабити ідейного наставлення боротьби, — був це тільки паршивенький трік, призначений для інтернаціонального „пролетаріату“, для правного обгрунту-

вання й оправдання того, що більшовики на Україні приго-товляли.

По тих історичних проголошеннях більшовики присту-пили до виконання погроз. Пустили в рух цілий насильниць-кий апарат. Зачали від чисток. Спеціальні комісії, прислані з Москви, літали по Україні й справляли неймовірні оргії. Найнебезпечніші садисти, вславлені своєю жорстокістю, по-займали знову місця в ГПУ і нечуваним способом знущали-ся над населенням. Десятки тисяч людей вигнано з урядів, шкіл, то що, а на їх місце наслано тисячі неграмотного смі-тя. Тюрми наповнилися українськими інтелектуальними ро-бітниками, а концентраційні табори селянами, робітниками й молодю.

Всі ці й подібні переслідування хоч і спричинилися до великих втрат в українських силах, але не зломали їх. Полу-міль гніву вибухав все сильніше. Тоді Москва рішила при-мінити інший спосіб боротьби. Якраз у тім часі ЦИК ССРС прийняв плян колективізації сільського господарства. Сталін рішив ужити цей плян як добрий інструмент для винищен-ня українського націоналізму й „контрреволюції“. Тому при-значив для переведення колективізації на Україні своїх спе-ціальних довірників — Коссіора, Зайцева, Хатаєвича та Акулова, себто ні одного українця. Вони мали під заслоною колективізації убити українську ідею.

Для контролі цієї чвірки і скорого виконання пляну, ЦК компартії більшовиків Росії прийняв 24/І 1933 р. таке рі-шення:

„Центральний комітет ВКПб ухвалив історичне рішен-ня про зміцнення ЦК КПБУ на вирішальних областях Украї-ни. Це — рішення про відрядження на Україну секретаря ЦК ВКПб тов. Постишева, відрядження незадовго перед цим одного з найвидатніших працівників нашої партії в області сільського господарства тов. Хатаєвича, повернення на Україну на посаду голови ДПУ тов. Баліцкокого, що багато років спеціалізувався на боротьбі з українською контррево-люцією“.

Прибувши по цім історичнім рішенні на Україну, По-стишев пояснив завдання свого приїзду так:

„Більшовики завсіди вели й далі вестимуть неприми-риму боротьбу проти українського націонал-шовінізму, ви-палюючи розпеченим залізом всякі шовіністичні петлюрів-

ські елементи, під яким би фальшивим національним стягом вони не виступали“.

Так отже історична постанова ЦК ВКПБ і промова Постишева показали, що трьохсотлітню „дружбу“ Росії до України не розірвуть деклярації, а „братерського“ співжиття з москалями може позбутися український нарід не кабінетними постановами, а тяжким боем на життя й смерть.

Ще одну правду розкрили Сталін і Постишев у своїх розмовах. Вони доказали, що большевики — це не інтернаціональний пролетарський рух, що мав вирвати світ із біди та господарської анархії і розірвати кайдани національного поневолення, а явище специфічно московське і тільки московське. Ідеологія большевизму, як і царизму, це тільки інша форма одної й тої самої ідеї — московського імперіялізму і містична віра в свою місію опанувати світ. Коли навіть прийняти ту тезу, що царський деспотизм, від якого так відпекувалася частина московської ліберально - демократичної інтелігенції, був витворений боярством і вдержуваний консервативно - феодалною шляхтою, то большевицький деспотизм є витвором московського люду, що впливав з національної психіки й морально - етичного заложення цього народу. Большевизм не прийшов несподівано. Його прихід був давно наперед проречений. Відомий історик граф Бенкендорф колись писав:

„Минуле Росії було гідне подиву, теперішність більш ніж блискуча, а майбутність перевищить усе, що може представити собі людська уява“.

Коли вдуматися в думки Бенкендорфа, що з історичної перспективи назвав добу Ів. Грозного, Стеньки Разина й т. д. гідною подиву, а добу його часу більш ніж блискучою, то можна уявити собі, якого майбутнього вижидав Бенкендорф, а з ним інші політичні й культурні представники московського народу. І дійсно, очікуване майбутнє скоро прийшло. По смерті „більш ніж блискучої“, висловлюючись термінологією Бенкендорфа, николаївщини народилося „майбутнє“ Керенських, Львових, Милюкових і других новаторів модерної Росії. А по 9-тих місяцях життя цього „майбутнього“ прийшло дійсне „майбутнє“, те, чого хотів московський нарід. Прийшло і справді перевищило все, що може собі представити людська уява. Найтяжче відчув на собі це український нарід, передусім у добі другої господарської п'ятиліт-

ки. Про це ми постараємось подати ясний образ на підставі автентичних джерел.

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ЇЇ НАСЛІДКИ.

В роках 1932 - 34 навістила Україну страшна й небувала досі катастрофа — голод, якого жертвою впали мільйони людей. Трудове населення України, що продуктами своїх рук годувало колись майже цілу західню Європу, в п'ятнадцятому році „влади селян і робітників“ і будівництва „соціалізму“ в СРСР пережило нечуваний голод. Українській нарід перебив у тих роках найтрагічніший період своєї історії, коли він був потрясений у самих своїх основах.

Які причини викликали цю страшну руїну краю і трагедію народу і хто був їх винувником?

На ці питання ми постараємось дати докладну й вичерпуючу відповідь.

Голод в Україні був викликаний штучно. Приготовила його пляново Москва з чисто політичних міркувань. Як відомо, носієм самостійницьких змагань в Україні були, крім інтелігенції, широкі селянські маси, що навіть по відступі української армії з України організувалися в повстанчі загони й продовжували партизанську війну проти большевиків. Партизанщина в Україні провадилася цілими роками, аж доки большевики не укріпилися в Росії й не обсадили мілітарно всієї України.

Очистивши Україну від партизанів і зміцнивши большевицький режим на українській землі, влада забрала до ліквідації того фактора, що був найбільше небезпечний для переведення її плянів. Тим фактором було селянство. І ось, щоб ослабити протибольшевицький, а zarazом і протимосковський опір села, Москва приступила негайно до переведення деяких реформ в сільсько - господарській ділянці, що би тим підломити економічну базу сільського населення і так зпаралізувати його відпорну силу. Першою реформою був новий поділ ґрунтів, що не приніс селянству ніякої користі, а навпаки перемінив селянина в панцизняного невільника без ніяких прав і свобод. Другою реформою було розбиття селянської кооперації, а третьою — гасло знищити куркуля, як клясу.

Осягнувши в тій ділянці деякі успіхи, большевицька влада пішла ще далі. Рішила цілковито знищити селянство,

перемінюючи його на фабричного раба в совхозах і колхозах. Для переведення того пляну найвищий орган партії прийняв рішення, яким проголосив переведення інтегральної колективізації сільського господарства в цілому ССРСР.

Ми не будемо займатися питанням, чи колективізація сільського господарства була неминучою konieczністю завершення соціалістичного ладу, чи Сталін з огляду на перебудову цілого суспільного устрою в ССРСР був примушений пуститися до такого небувалого в історії експерименту, чи ні. Зазначимо лише, що Америка, якій так само далеко до соціалізму, як і ССРСР, має на сьогоднішній день подавляючу частину сільського господарства сколективізовану в фермах, однаке при цьому ніхто нікого не примушував вступати в колхози чи совхози, а головне — американська колективізація пройшла безкровно, без мільйонових жертв у людях.

Як провела оце господарське чудо московсько - большевицька влада?

Один із найвизначніших теоретиків марксо - ленінізму Бухарин на зїзді ВКПб від імені опозиції схарактеризував сталінську колективізацію так:

„Ми вважаємо форму колективізації, що тепер переводиться, за середньо - вічну воєнно - фєвдальну форму використовування селян.“

І Бухарин мав правду. Коли взяти на увагу, що Росія була на 92% країною чисто аграрною, з порівнююче слабо розвиненою індустрією, що є одною з головних передпошилок колективізації сільського господарства, то справді на такий експеримент міг відважитися тільки середньо - вічний воєнно - фєвдальний деспот, у якого голові зродився плян азійського універсалізму — дїгнати й перегнати Європу з допомогою кількох закуплених у капіталістичній Америці тракторів без відповідно вишколеного технічного апарату.

Як доганяв і переганяв Сталін Європу?

Плян, випрацьований Найвищою Господарською Радою, передбачав сколективізування 22 мільйонів гектарів землі до кінця 1933 р. Але Сталін з допомогою цілої армії „спеців“ на полі колективізації, що їх цілими поїздами і в повній зброї висилав у різні райони, переганяв Європу так, що сколективізував той самий простір на три роки раніше. Специфічних форм „перегонів“ набрала колективізація в Україні. На них ми особливо звертаємо увагу, бо в Україні господарська політика була тісно звязана з політикою національ-

ною, тому й форми колективізації в Україні мусіли бути відмінні від її форм на інших землях. Ще в грудні 1930 р. об'єднаний пленум ЦК і ЦК ВКПб видав директиви, згідно з якими колективізація в Україні і північному Кавказі (отже, на неросійських територіях) мала охопити не менше, як 80% сільських господарств. Тим часом на інших районах встановлено 25 — 50%. Це завдання, що на його переведення в життя був призначений цілий 1931 р., було виконано вже літом 1931 р.

Та дійсність указує на те, що Москва, яка дуже добре знала об'єктивні труднощі колективізування, як от цілковитий брак відповідного реманенту, а також високо розвинений індивідуалізм в Україні, не дивлячись на все це й інші перешкоди, застосувала все ж таки найтяжчі форми колективізації. Це без сумніву свідчить про те, що тут грала важну роль не господарська політика, а інші моменти. Основою цих моментів було якраз національне питання.

З огляду на те, що систематичні обкороювання прав України в попередніх роках большевицького панування над Україною не лише не принесли Москві бажаних наслідків, а навпаки ще більше загострили українсько - московські відносини, партія з владою хотіли з допомогою колективізації досягнути того, чого не могла досягнути впродовж кільканадцяти років шляхом інших способів боротьби. Вже самий той факт, що для переведення колективізації в Україні Сталін призначив туди своїх довірників Коссіора, Зайцева, Хатаєвича й Акулова, отже ні одного українця, а відтак вислав ще необмеженого в правах диктатора москаля Постишева, свідчить про те, як актуальною, а заразом небезпечною для Москви сталася українська проблема в добі другої п'ятилітки. Щоб її раз на завжди усунути, Москва пішла на останній бій. Насильною колективізацією сільського господарства рішила вона втопити українську ідею в крові українських селян. І справді, потекло багато крові, але... виявилося, що й цей останній бій з українським сепаратизмом не приніс для Москви бажаного успіху. Навпаки. Сталінська колективізація, що коштувала Україну мільйони людей, які впали від большевицьких куль у московських тюрмах, загинули від знущань московсько - большевицьких агентів у концентраційних таборах і повмирали з голоду на родючих степах України, не зломилася волі українського народу до вільного й незалежного життя.

ГОЛОД.

Не може бути ніякого сумніву, що голодову катастрофу в Україні завинила Москва. Несуть вину за смерть мільйонів не лише Сталін, партія і влада, але й ті, що „возвеличивши“ великого авгура від світової революції і його конструктивне варварство, розіжджали по Європі і замість розкрити перед світом большевицьку брехню, самі ту брехню піддержували заявляючи, що господарські „недомагання“ завинили самі селяни саботажами, пасивною резистенцією, тощо. В супереч тим заявам А. Толстих, Кольцових й інших, справа представлялася так:

Промова Сталіна на пленумі ЦК і ЦКК ВКПб 11. січня 1933.:

„Говорячи про труднощі хлібозаготівель, комуністи звичайно накидають відповідальність на селян, твердячи, що в цьому винні селяни. Але це цілком невірно й безумовно неправдиво. Селяни тут ні при чому. Якщо мова йде про відповідальність і про вину, то відповідальність паде цілком і певністю на комуністів, а винуваті тут у сьому тільки ми комуністи. Ми винуваті в тому, що не розглянули негативних сторін колгоспної торгівлі хлібом (тобто безоглядне рабування хліба. М. Г.) й допустили ряд найгрубших помилок. Не в селянах треба шукати причини утруднень у хлібозаготівлях, а в нас самих. Бо ми стоїмо йри владі, ми розпоряджаємось засобами держави, ми покликані керувати колгоспами і ми мусимо нести всю повноту відповідальности за роботу на селі“.

Другий важний документ, це постанова ЦК КПбУ з 29. VII. 1932 р., де сказано:

„Зрив пляну хлібозаготівлі радгоспів стався в наслідок виключно поганой підготовлености радгоспів до збиральної кампанії, в наслідок недоцінювання рядом керівників справи готування кваліфікованих кадрів (комбайнерів), невчасного приведення в готовість машинно - тракторного парку, а також невикористання машин, перестоїв і аварій“.

Промова Сталіна, як і ця постанова ЦК КПбУ важні з трьох причин. Перше: вповні признають цілковиту невдачу колективізації, яку завинили ті, що її переводили, то є комуністична партія, центральна влада та її вожд. Друге: Сталін, говорячи про негативні сторони колгоспної торгівлі хлібом, себто про насильне рабування хліба в селян, про до-

пущення ряду найгрубших помилок, про труднощі хлібозаготівель, непрямо признав існування голоду. Третє: Сталін і ЦК КПБУ вияснили причини невдачі колективізації, про які мусіли бути знати наперед, як найвищі керівні органи. Як ми вже попередю зазначили, СРСР і по революції залишився аграрною країною, а промисл, що його большевики відбудували, не міг навіть надолужити того, що було знищено у добі громадянської війни, тому не було ніяких об'єктивних можливостей пускатися до такого грандіозного підприємства, як колективізація сільського господарства. Большевики мусіли бути знати дуже добре, скільки міг виробити важкий советський промисл тракторів, сіялок, автомобілів, молотілок та інших сільсько - господарських машин.. Мусіли також знати, що закуплені в Америці трактори не могли мати в переведенні колективізації ніякого реального значіння, бо з тою хвилию, як вламалася чи стратилася якась складова частина, машина ставала неужиточною і треба було посилати її до направи туди, де вона була змонтована.

Немає ніякого сумніву, що всі ті труднощі були відомі всім відповідальним чинникам влади й партії, і коли вони все ж таки пустилися до того підприємства та ще й так, що закінчили колективізацію на три роки раніш від установленого речінця, то цього не можна інакше розуміти, як так, що доконаний ними історичний злочин був наперед навмисне й пляново приготований. На це твердження дає нам право й та обставина, що навіть сама большевицька преса була безнастанно на сполох про невиносимий стан тракторного й машинового парку. Так нпр. „Вісті“ з 9. жовтня 1932 р. подали такий рапорт:

„На Україні кілька тисяч тракторів не працюють. Не працюють тому, що великі поламки, своєчасно не переведено ремонту, не вистачає запасних частин“.

Вже з таких коротких повідомлень було видно, що утворилася тяжка ситуація та наближається катастрофа. Її не закривала навіть партія, бо пленум ЦК КПБУ прийняв у тому самому місяці того самого року таку постанову:

„Пленум ЦК КПБУ визнає стан засівної кампанії за загрозливий. Понад одну третину пляну ще залишається сіяти на Україні“.

Як із цього видно, партія була вповні поінформована про катастрофальний стан засівної кампанії, що його спри-

чинила цілковита невідготовленість. Які ж кроки поробили більшовики, щоб не допустити до нещастя?

Щоби ще більше ускладнити існуючий стан, влада видала по жнивах р. 1932 декрет про ревізіцію хліба. Від села до села розіжджали спеціальні частини ГПУ й забирали від селян останні рештки хліба, не турбуючись тим, що станеться з пограбованим населенням. Тим часом наближалася повна непевність й страху зима 1932 - 33 р., а ще страшніші весна й літо 1933 р. Коли ж вони прийшли, то потрясли не лише українським народом, але й совістю цілого культурного світу. На родючі поля України зійшов ангел смерті. Голод пожирав мільйони людей, і український нарід був поставлений перед дилемою — бути чи не бути. І тоді, коли виснажена Україна билася в смертельних корчах голоду, коли цивілізований світ, потрясений страшною трагедією, організував скору поміч голодним, більшовики з цинізмом дикуна відкинули „теорію“ можливості голоду і твердили, що голод винайшли українські націоналісти і фашистівські агенти.

Був ще один пан, що підтримував твердження більшовиків, — це французький політик Ерію, що советською сальонкою переїхався від Одеси через Київ до Москви і, крім бенкетів у кремлівських сальонах, нічого більше не видів, бо очевидно не хотів видіти. Він проголосив, що в сталінському раю немає ніякого голоду і що населення сите й щасливе.

Діставши таку моральну піддержку французького інтелектуала й політика, кремлівські деспоти майстерно використали зроблене ним проголошення й помістили в комуністичній пресі таку провокаційну заяву:

„Вся націоналістична продажна преса Галичини (з цензурних оглядів пишемо „Галичини“, хоч в заяві є інша назва) веде скажену кампанію про удаваний голод, яким нібито охоплений український радянський люд. Випускались відозви до „цивілізованого“ світу, утворились комітети допомоги, то що.

„Усі добре памятають, що це було в тому році, коли Радянська Україна йшла до величезного піднесення. Це було саме того року, коли колгоспники в основній своїй масі зробили значний крок у виконанні лозунга тов. Сталіна „зробити всіх колгоспників заможними“. Усі добре знають, що скажена кампанія українських фашистів провадилася в той

час, коли Радянська Україна йшла до величезного піднесення, а український нарід жив щасливо й заможно“.

Наведена стаття дає нам ясний образ жахливої дійсності, яка була в 1932 - 33 р.р.. Вся експансивна сила Москви була направлена на знищення революційних надбань і на поневолення українського народу. І ми бачимо, з яким цинізмом, з якою брутальністю переводився той плян.

В той час, коли в Україні вимирало з голоду населення, московсько - большевицька банда насильників огидно - цинічним способом кпила собі з умираючих людей і нікчемно провокувала тих, хто організував поміч для рятуння вимираючого народу.

А в той сам час заграничні кореспонденти, що в кожному випадку стояли ближче до московсько - большевицького режиму, ніж до визвольних змагань українського народу, і яких через те ніяк не можна підозрівати в якихось несприятливих відносинах до большевиків, подали про голод таку інформацію:

„Навіть забезпечений перед нервовим потрясенням світ здригнувся б, коли б почув подробиці про голод на Україні. Це не був голод, викликаний природними причинами, як нпр. посухою, виливами, — ні, це був голод, насаджений людьми, плянований голод (підкр. наше). Я мусів замочити своє перо в крові мого серця, щоб написати в Форверте - і статті про те, що я бачив у Росії. Я бачив жниво голоду, жниво смерти. Я бачив людей, опухлих із голоду, як вони падали на вулицях. На Україні я довідався про шість мільйонів вмерлих з голоду (підкр. наше).“ Це подав кореспондент і співробітник ньюоркського Форверте - у Гарри Лянґ, що свобідно обїхав Радянщину.

Едвальд Амменде, що в роках 1934 - 35 побував в СССР, пише в своїй публікації „Мусс Руслянд гунґерн“ таке:

„Від хвилі большевицького перевороту загал людности СССР, окрім червоної армії, советських урядовців та упривілеованої верстви, терпить хронічний голод. Причина голоду не лежить у площині незалежних від людської волі природніх подій, а є то наслідок цілковитого заломання колективізації сільського господарства. Це спричинило голодову смерть мільйонів людей.

Причиною того явища є цілковите вичерпання сил і здібностей селян до праці в наслідок забрання їм хліба й інших споживчих продуктів. Держава вимагає на свої потреби та-

ких високих контингентів, що перевищують можливості селянства. Важну роль у голодовій справі грає також національна проблема, що й досі не була розв'язана (підкр. наше). В СССР, подібно як і в царській Росії, існує державний народ (російський), що провадить боротьбу проти інших національностей, а передусім проти українців та білорусів (підкр. наше). Метою тієї боротьки є гальмування національно-самостійницьких змагань.

„Я повинен із усією рішучістю, ясно й одверто сказати, що по наявності небувалих різниць і антагонізму у відношенні до українського народу Росія стремить безпосередньо до винищення великої частини теперішньої генерації на Україні“ (підкр. наше).

Боб Риплей, кореспондент „Нью-Йорк Америкен“, пише:

„В одному лише 1932 році чотири мільйони селян умерли від голоду на Україні і північному Кавказі, себто в найбагатіших на хліб областях. Голод не був викликаний неурожаєм. Він був організований людьми. Советська влада конфіскувала в селян урожай, щоб продавати хліб за границю. Гроші для неї були важніші, як людське життя“.

Мелькольн Маггерідже, відомий приятель СССР, по повероті писав:

„Їдьте на Україну або на північний Кавказ, до найбагатіших і найурожайніших провінцій Росії. Нині виглядають вони, як степи: поля заросли бур'яном, опухлі від голоду люди очікують неминучої смерті. В розмові з тими нещасливцями довідаєтеся, скільки людей уже вмерло з голоду, а скільки радянська влада розстріляла або післала на заслання за те, що сховали трохи хліба, щоб заспокоїти голод“.

В.І. Чемберлін, журналіст, фанатичний сторонник большевизму, по 12 роках побуту в СССР вернувся до Європи і в публікації пише про голод таке:

„Советська влада навмисне викликала згубний голод в 1933 р., щоб зломити опір селян. Це перша влада в історії, що вжила голоду, jako інструменту національної політики. Холоднокрівно вимордовано до двох мільйонів людей, без переслухання. Понад 300 тисяч одчайдухів, що воліли б бути краще мертві, як живі, гине в сибірських концентраційних таборах.“

„Росія є старою абсолютистичною державою. ГПУ є шпіонажею цариці Анни з XVIII. ст., хліборобські робітники

невільницями вчорашнього дня, мордування „класових ворогів“ — старими погромами. Большевицьку революцію й советський режим, що з неї зродився, треба вважати за дійсну історичну трагедію, трагедію жорстокости, знищення без числа індивідуальностей“.

Ле Матен в інтерв'ю з делегацією, що повернулася з України, повідомляє:

„Нинішній стан на Україні: руїна, голод, гробова мовчанка. Вимирають масово цілі села. В селі, що числило 800 душ, умерло від весни 150 осіб.

„Голод на Україні викликала Москва штучно з політичних міркувань. Щоб цілковито знищити всякі стремління до самостійности, організувала советська влада пляновий голодовий помір з наміром знищення цілого народу, якого єдиним гріхом є туга за свободою“.

Джон Герес, бувший секретар Льюїд Джорджа писав у „Менчестер Гардієн“:

„Україна — це країна, що завсіди плавала в добробуті, тепер вона є звичайною пустелею. Селянин, застрашений, переселюваний, виголоднілий, тужить лише за добровільною смертю. На українському селі тихо, мов на цвинтарі. Колись українець був паном своєї землі; нині, коли будемо їхати Україною, побачите великі натовпи селян, що кидаються на поїзди й жебрають у подорожніх. Голод, що в цьому році лютує на Україні, є без сумніву більший, ніж у роках 1921 - 1923. Нужда поневоленого, здесяткованого населення перевищує всяку уяву“.

Витяг із П. пропамятного листа дра. Амменде:

„Катасрофу в полудневих краях советського Союзу (на Україні і півн. Кавказі) підчас 1933 р. треба зачислити до найстрашніших нещасть, яке коли небудь навістило нашу земну кулю. Багато мільйонів людей загинуло від голоду і ні звідки не дісталось їм ніякої помочі“.

Інк. Ніколявс Бассехес кореспондент „Нойе Фрає Пресе“ в Москві, подає:

„Колективізація коштувала стільки людських жертв, як велика війна“.

„Ді Нойе Ціріхер Цайтунг“: „Тільки на одній Україні вмерло від голоду около шести мільйонів людей.“

Др. Отто Шілдер, господарський експерт німецького посольства в Москві, писав у „Ост - Европа“:

„Від осені 1932 р. погіршилася катастрофально харчова справа. В деяких місцевостях умирає з голоду 20 - 30 осіб денно. Видно цілком покинуті дома й необроблені ого-роди. Населенням оволоділа повна апатія й одчай. Ніхто не приходить їм на допомогу. Владні чинники цілком не цікавляться голодовим нещастям. Населення можна би було ще врятувати, коли б дістало те збіжжя, що влада продає чужині. Нинішня криза не може бути вирішена іншим способом, як тільки смертю більшости населення.“

Професор Ангаген, директор східно - європейського інституту в Бреславі, в протоколі, списанім з утікачами з ССРСР, подає:

„В полудневій Україні і північному Кавказі панує тепер голод, далеко більший від того, що був в 1921 р. В Бердянську, найбагатшій колись місцевості Таврії, вмирає від голоду 10 людей щодня. Вони приходять із сіл. В двох місцевостях недалеко від Дніпрельстану вмерло з голоду 4.000 людей“.

Берлянд, кореспондент паризького „Тан“ в Москві подає:

„Край охопила катастрофа, яку мусить бачити й сліпий. Мовчанка російської преси про ту дійсність є одним з найвизначніших феноменів нинішньої Росії. В наслідок парадоксальної советської господарки шаліє нині голод далеко гірше в селі, ніж у місті. Нині селянин утікає до міста, щоб дістати там кусок хліба — продукт своєї власної праці, що його забрала від нього держава, щоб прохарчувати армію, ГПУ і цілий ряд упривілегованих сторонників“.

Такі відомості доходили з України від чужих кореспондентів, що довгими роками перебували в ССРСР, дуже добре визнавалися у большевицьких справах і мали можливість на місцях перевірити життєві умови населення. Немає ніякого сумніву, що справоздання кореспондентів західно - європейської преси були більш об'єктивні й віродостойні, ніж гістеричний крик і лайки большевицьких редакційних шмоків. Однак, щоб не наразитися на закиди, що в навітлюванні таких важних подій ми користувалися односторінними джерелами, наведемо низку автентичних документів большевицьких діячів і голоси комуністичної преси, які є найкомпетентнішими свідками того, що діялося в Україні безпосередньо по насильній колективізації сільського господарства.

ГОЛОД У СВІТЛІ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ДОКУМЕНТІВ.

М. Скрипник, член політбюро партії, визначний політичний діяч й культурний працівник на одній конференції партійних членів сказав:

„Ми ніяк не можемо, говорячи про стан, в якому Україна перебуває, припускати будь яких применшень того, що є. Ми мусимо знати стан, який є. Ми мусимо знати, що в нас є величезний ганебний прорив. Ми аж ніяк не можемо затушувати й харчевого стану, який є по окремих районах. Треба прямо сказати, що стан у нас тяжкий. Причини в устах населення; в окремих містах я чув таку відповідь:

„Причиною голоду є те, що в нас забрали все під „метьолку“.

„Інакше кажучи, це населення говорить: у кепському харчовому стані винні комуністи; комуністи забрали хліб, тому немає хліба, щоб харчуватися, тому тяжкий харчовий стан, тому є голод.“

Другим свідком є Постишев, що в промові на пленумі ЦК КПБУ 19 VI. 1933 р. так зясував виживне положення населення:

„Товариші! Центральний комітет нашої партії поставив у січні цього року перед більшовиками України ряд серйозніших завдань. Основне й головне завдання — це витягти сільське господарство України з того проривного стану, в якому воно в останні роки перебуває, і позбутися тих трудощів, які ми і тепер ще на Україні маємо“.

А далі сказав:

„Але хиба минулий рік може бути для нас мірилом, хиба можемо ми виходити з показників минулого року, що був найганебнішим роком для більшовиків України.“

Обговорюючи далі причини трагічної дійсности, Постишев сказав:

„Саме помилки й промахи, допущені КПБУ в здійсненні національної політики партії були однією з головних причин прориву 1931 - 1932 р.р. у сільському господарстві України“.

Для доповнення промов двох визначних комуністичних діячів наводимо ще повідомлення кореспондента „Комуніста“, який писав:

„По селах провадиться агітація проти радянської влади. Селяни говорять: не везіть хліба комуністам, нони його вивозять за кордон, а ми з голоду здихаємо“.

Ми навели три важні документи, що походять від трьох різних по національності людей — українця, москаля й жида. Не зважаючи на різні, майже протилежні підходи в усіх трьох докладах до питання голоду, ні один не заперечує його існування. Ріжниця лиш ось у чому:

Коли Скрипник на доказ трагічного положення українського населення розкриває устами селян, що найглибше відчували своє трагічне положення, дійсний харчовий стан України й обвинувачує партію та її провідників, яко причинників того стану, то кореспондент „Комуніста“ намагається прикрити існування голоду звичайною банальною большевицькою агіткою. Хоч він також говорить про голод, однак ставить його в таке світло й трактує справу так, що мовляв селяни говорять про голод, але це тільки агітація проти радянської влади, яка створила для них умовини заможного й щасливого життя. Розуміється, що большевицький шмок із „Комуніста“ мав інше завдання, ніж висвітлення об'єктивної правди. Йому цілком не залежало на сконстатуванні голоду, а на тому, щоб тровити собак проти тих, що домагалися від радянської влади хліба. Тому то ганебне цькування, тому той крик по селянській крові. Большевицькі громадяни не лише мусять вмирати з голоду мовчки, коли того захоче радянська влада, але не мають навіть права впімнутися за свої права, хочби ті права були навіть самозрозумілі й очевидні. Такі засади большевицької етики й комуністичного ладу.

Третім важним документом є промова Постишева. Їй ми посвяtimo спеціальну увагу, щоб читач легше пізнався на большевицькій діалектиці й зрозумів, чому Постишев, обговорюючи прорив у хлібозаготівлі, нагло перейшов на національну політику і склав на КПБУ вину в промахах, яких вона допустилася в тій ділянці.

Як ми вже згадали, національне питання на Україні було для большевиків від самого початку найпекучішою проблемою їх внутрішньої політики. Від самого початку вожді большевицької Росії намагалися всякими способами це питання зліквідувати, щоб мати вільну руку в зреалізованні своїх імперіялістичних плянів, але всі спроби в тому напрямі завели. Українське питання з кожним роком ставало актуальнішим, а в добі другої п'ятилітки набрало таких розмірів, що Москва рішила усунути його насильним способом. Для ліквідації мала послужити колективізація, а головним чином

способи її переведення. Коли однак і той нечуваний спосіб не приніс бажаного успіху, Москва рішила примусити український нарід до капітуляції голодом. В цьому помагала їй комуністична партія большевиків України, головним чином її актив, що склався із самих москалів і стояв на рішуче ворожих позиціях до українського питання. Тому твердження Постишева, що голодову катастрофу завинила партія помилками й промахами в здійсненні національної політики було цілком правильне.

Але одного не висвітлив Постишев, а саме того, що є найхарактеристичніше й найважливіше: він не сказав, хто саме робив промахи в національній політиці. Аджеж у партії большевиків України було дві фракції — українська й московська, що безнастанно воювали між собою якраз у питанні національної політики. Ми знаємо, що боротьба Шумського, Хвильового, Волобуєва й других велася в тій ідеологічній площині, і кінець кінцем зліквідувала її, бодай думала, що зліквідувала, Москва за інтервенцією Кагановича. Тому не згадати в промові про ті наявні факти, говорячи про промахи в національній політиці, було більше, ніж підозріло.

Чому ж замовчав Постишев таку очевидну дійсність?

Розуміється, що вся та Постишівська плутанина — це звичайне крутіство, нічого більше. Про що йшло Постишеву? Про направу помилок? Нічого подібного! Аджеж якраз він робив ті помилки, бо для того саме вислала його Москва й дала необмежені повновласти для зміни курсу в національній політиці. Та ж за ту національну політику бив Каганович шумськiстiв а чей же Шумський і товариші його не могли робити в тій ділянці ріжних помилок, а навпаки. Отже, коли хто робив помилки, то міг їх робити лише Постишев. В чому ж справа? Само собою розуміється, що Постишеву розходилося не про прорив в господарстві й не про хиби в національній політиці, бо одно й друге було задалегідь передбачене й апробоване найвищими органами партії й центрального уряду в Москві, а цілком про щось інше.

Постишев, говорячи про причини голоду, а рівночасно перескакуючи на національну політику, хотів за одним ударом убити дві мухи, бо звалював вину за господарське положення України на українських націоналістів, щоб цим відвернути відповідальність від тих, що в дійсності те положення завинили. Разом із тим таким злодійським способом хотів обґрунтувати погромницьку кампанію проти українських

культурних працівників, що згідно з теорією Постишева були головними винувниками за зроблені помилки в національній політиці, яка потягнула за собою фатальні наслідки і в господарській ділянці. Постишеву ніяк не перешкоджала та дійсність, що українські культурні працівники не мали ніякого відношення ні до колективізації, ані до хлібозаготівлі. Але не про це розходилося. Тенденції московського крутіства були очевидні. На українську свідому інтелігенцію був виданий вирок смерті, і вона мусіла була згинути разом з селянами. Промови й декларації були лише увертюрою до тієї драми, що пізніше розігралася.

Як далші документи, наводимо розпорядження комуністичної партії большевиків України і ЦИК ССРСР. Ось як воно брешить:

„Кожна сільська рада повинна мати штаб сторожів, до якого мусять належати: поліційний інспектор, один член сільського комітету і один член колхозної ради. Кожний член того штабу є відповідальний за переведення жнив на визначеному йому відтинку. Контролю над штабом провадять, як також несуть відповідальність за роботу на полі, спеціально для того призначені бригадири. Керівником групи може бути призначений лише партієць, або комсомолец.

„На час дозрівання хліба і жнив забороняється ходити або їздити по польових дорогах або стежках. Кожний день по скінченні праці сторожі дбають про те, щоб на полі ніхто не залишився. Кожної ночі належить висилати на поле стежі для стереження доріг і поля перед хлібними злодіями“.

ЦИК Ради народніх комісарів ССРСР видав розпорядження, якого § 2. каже:

„Застосувати, як засіб судової репресії за розкрадання колгоспного та кооперативного майна вищий ступінь соціальної оборони — розстріл із конфіскацією всього майна“.

Оба ці драконські розпорядження говорять самі за себе. Уважаємо, що давати ще якісь коментарі до них не потрібно.

Як далший документ, наводимо коротку замітку з московської „Правди“, що кількома словами збиває всякі московсько - большевицькі теревені про заможне життя українських селян:

„Не треба ніяких статистичних даних. Вистарчить побачити буряном покриті колись так урожайні землі Кубані, Дону і т. д., щоб зрозуміти, що виживне положення країни ускладнюється таксамо страшно, як у 1921 р.“

Інший документ:

„На пройденому шляху лишаються тільки жахливі картини цілих селищ. Здавалось пройшла над краєм якась згубна війна, набоями з літака повалила села, газами отруйними винищила людей.“

Як дальший документ наводимо промову голови ради народніх комісарів УСРР Чубаря:

„Я не можу замовчати того, що дехто з пролетарського студентства, навіть і комсомольці, побувши на селі і побачивши, що деякі колгоспи в тяжкому стані, що деякі колгоспники мають труднощі в харчуванні, — ці комсомольці замість того, щоб вишукати справді большевицьку відповідь, вони прислухувалися до націонал-шовіністичних балачок. Вони побачили тільки той факт, що колгоспи знаходяться в крутому стані, і цей студент - комсомолец підхоплював іноді куркульське тлумачення, що Україна не виконала пляну заготівель, бо це були надзвичайно великі пляни; — або шовіністичне пояснення, що Москва вимагала більше, ніж можна було одержати.“

Як не скупив словами пан прем'єр Чубар, все ж таки сказав багато. Розуміється він міг був ясніше й конкретніше висловитися про голод, не послуговуючись тільки вивченими з большевицького талмуду фразами, але як людина, що з ласки Москви дісталася на прем'єрський стілець, рішив, що краще не зачіпати таких неприємних справ і закрити їх дипломатичною фразеологією. Прем'єрство було для нього вартніше, ніж життя мільйонів земляків. Большевицька тиранія за двадцять років видала багато таких людей.

Щоб скріпити промову Чубаря й надати їй конкретнішого змісту, наводимо голоси селян, що без ніяких дипломатичних хитрощів, а простим селянським способом зясували речі так, як вони в дійсності випадали та як вони їх самі розуміли.

„В нас забрали все під метьолку, тому немає хліба, тому в нас голод.“

„Нам забирають усе, навіть на життя не лишають. Не помагають скарги й петиції. Куркулі можуть усі виздхати з голоду, відповідають нашим депутатам в райкомах.“

„Ми стоїмо перед катастрофою голоду, бо в нас забирають увесь хліб, навіть за роботу не дають.“

„Хліб сіємо, хліб косимо, коло хліба ходимо, але хліба для нас не дають.“

Прості й повні безнадійности слова наших селян, що їх якась щира редакційна душа помістила в большевицькій пресі аж у самому кутку між нецікавими оголошеннями, зясовує трагічне положення України краще від усіх промов Чубарів, Постишевів та інших большевицьких злочинців.

Хліб сіємо, хліб косимо, працюємо в поті чола, каже селянин, але хліба нам не дають. Все забрали, нічого не помагають петиції й скарги.

Який страшний образ людської трагедії. Влада, що на самому початку викинула гасло соціальної і національної рівности й справедливости, по п'ятнадцятьох роках свого існування застосовує найгрізніші методи, щоб фізично знищити народ, що не хоче підпорядкуватися волі Москви й бореться за ті принципи, що їх та сама влада колись проголосила, як основу нового ладу й порядку. Рабує від населення ввесь його дорібок, щоб за зискані за проданий хліб гроші вдержувати цілу армію большевицьких агентів у краю та закордоном, утримувати цілу зграю провокаторів та паліїв світового безладдя та анархії.

Але на цьому ще не кінчилося жахливе комуно - большевицьке варварство. Московсько - большевицькі тирані не вдоволилися самим тільки рабуванням селянського хліба для того, щоб його продати, або вивезти по-за кордони України. Кермуючись відомою тезою „залізом і вогнем знищити український націоналізм“, большевики більшу частину зрабованого хліба пляново нищили, щоб тільки не дати змоги населенню сяк-так утриматися при житті. Хоч як неправдоподібно здається ця можливість, все ж таки вона правдива. Щоб і в цьому пересвідчитися, подамо відповідні відомості про тодішній стан збіжжєвих складів, зсипних пунктів, комбайнів та інших московсько - большевицьких дивоглядів, де складався зарабований від селян хліб.

„На станції Лучини вже довгий час лежить 1200 тон кукурудзи. Кукурудза не прикрита, на неї ллється дощ, падає сніг.“

„В Червонограді втрачено тисячі сотнарів збіжжя. Багато хліба у валках і копицях гние.“

„В Бахмачі пшеницю виладували на землю. Пшениця гние.“

„На станції Конопот 51 вагонів пшениці лежить під голим небом. Прийшов дощ і все знищив.“

„В Москві склали на станції 278 вагонів овочів і городини. Все псується й гние.“

„В колгоспі „Перемога“ гние понад 10.000 пудів (160.000 кг) картоплі.“

„На станції Київ—Петрівка хліб лежить просто неба. Все гние.“

„На Цибухівському пункті (Одеса) заготзерна скупилося щось 180 тисяч пудів (2,880.000 кг) хліба. Величезна кількість зерна лежить просто неба під реальною загрозою псування й загибелі.“

„На елеваторах і зсипних пунктах Гарбузинського району величезну кількість хліба тримають під дощем.“

„В Триктарському зсипному пункті 20 вагонів зерна стоять розкриті під дощем і зерно підтекло водою.“

„На подвірі Любашевського елеватора проти неба наспано кілька вагонів пшениці, зерно промочило наскрізь і починає проростати.“

„В жнивах у році 1931 на Україні загинуло 150—200 мільйонів пудів хліба. Цьогорічні жнива не заповідаються ліпше торішніх.“

Наведені з комуністичної преси цитати яскраво зясовують методи, що їх уживала Москва для знищення українського визвольного руху. Большевицька теза, що харчові труднощі завинили самі селяни, переводячи в колхозах саботажі, є очевидною брехнею. Коли б так було, то звідки держава була б зібрала 120 мільйонів пудів хліба, що марно пропали, не рахуючи тих мільйонів, що їх вивезено до Росії? А потім, чому влада не дозволила розділити зложений хліб між населенням, що гинуло з голоду, а покинула його на очевидну загибель? Хіба 120 мільйонів пудів хліба не вистарчило було б, щоб урятувати населення від голодової смерті? Аджеж тим чином можна було відвернути катастрофу. Коли мимо того большевики того не зробили, то за тим крився діявольський плян цілковитого знищення народу. Це була основна засада большевицької політики на Україні, й її переводили в життя послідовно, не дивлячись ні на що. Це ствердили дальші проголошення й постанови партії в тому напрямі.

Послухаймо, яке становище займав Постишев до вижвної акції тоді, коли голод шалів у повному розмірі. Ми

дістанемо повний образ того, що діялося по-за кулісами офіційних запевнень і огидної демагогії. В одній із промов Постишев, керуючись генеральною лінією партії, дав усім своїм підлеглим такі директиви:

„Сьогодні не можемо втратити ні одного дня, ні одної хвилини, ми мусимо з усією енергією і послідовністю перевести кампанію хлібоздавання, бо від того залежить **вдер-
жання позицій советського режиму і його впливу за кордо-
ном.**

„Виповнення цього завдання можливе лише тоді, коли ми зробимо правильні висновки з похибок, допущених за попередніх років. Ці хиби не є т. з. об'єктивної натури, ні, це т. з. милосердя (сердоболіе), що охоплювало місцеві органи при забиранні від продуцентів збіжжя.“

В дальшій промові пояснює Постишев московське „сердоболіе“ на конкретних фактах так:

„Одеський обком виніс рішення, щоб хліб із першого гектара призначити на потреби місцевого, зглядно публичного харчування. Чи треба ще доказувати **неправильність такого гасла? Воно неправильне і фальшиве, бо відсуває
здачу хліба державі на другий плян, а на перше місце став-
ить справу забезпечення публичного харчування.**

„Це доказує, що деякі з наших обкомів стояли під впливом інтересів консументів - колхозників і через те **служили
клясовим інтересам ворогів нашої пролетарської держави.** Чи можемо ми потурати такому „милосердю“? Ні, таке милосердя не може мати нічого спільного з большевицькою боротьбою.“

На наслідки Постишевських директив не прийшлося довго чекати. Вже в короткому часі комуністична преса подала такі звідомлення:

„На шлях саботажу непорушного закону про хлібоздавання державі став голова правління колгоспу „9 січня“ села Обухова Киселів. Він тричі посилав до млина хліб із-під молотарки; за його розпорядженням хліб випікався на громадське харчування й роздавався по-рівно між усіма колгоспниками. За ті вчинки Киселева віддано до суду.“

„Радянський суд засудив куркуля Осипова на 8 років тюрми за саботаж. У Осипова знайдено закопаних у землі 4 пуди картоплі.“

„Чуйне око ГПУ викрило й передало в суд фашистів-“

ських диверсантів, які, щоб не здати хліб державі, сховали його в ямі під конюшиною.“

„На шлях явного саботажу пішов голова сільради С. Тимошенко. Він розділив 10 пудів хліба між колхозників. За той злочин Тимошенка виключили з партії і передали в суд.“

„Спеціальна комісія розкрила великі мальверзації хліба в тарашанському районі. Хліб призначений державі, колхозники розкрадали й ховали його для власного вжитку.“

Задумуючись над промовою Постишева і наслідками, що безпосередньо по ній наступили, мимоволі згадуємо промову Н. Бухарина, де він так схарактеризував прикмети й ментальність московського народу:

„Росіяни є народом Обломових, післанцями смерті, недуги та загибелі з голоду, руйніниками культури чужих національностей.“

Коли порівняти слова Бухарина з тим, що діялося й тепер діється на Україні, то безперечно його характеристика не була ніяк переборщена. Це підтвердив знову той самий Постишев у іншій промові, що її виголосив тоді, коли вже не було ніяких причин до репресій, коли українське селянство виконало максимум того, що могло виконати й чого вимагала від нього радянська влада, коли селянство здало весь хліб і здавалося, що заслужило вповні на піддержку влади. Послухаймо, що сказав на це Постишев на пленумі ЦК КПБУ:

„В цьому році, при меншому врожаї, ми на 16. жовтня вже закупили понад 11 мільйонів пудів хліба на Україні. Закупівлю хліба ми цього року провели більш, ніж успішно; добре провели. Тим часом треба признати, що розрахунки за закуплений хліб у колгоспників ми провадимо вкрай незадовільно. Це, товариші, злочинне ставлення до колгоспників, що чесно виконали свої зобов'язання, що продали свої лишки зерна робітничо - селянській владі“.

Коли читаєш цю нісенітницю, на перший погляд здається, що його виголосила несамоविта людина. Стільки крутійства, злоби й скритої ненависти в ньому. Раз кидається Постишев на селян, громить їх за саботаж за невиконання хлібозаготівлі, а коли виконають усе по приказу, тоді він саботує сам селян. Забирає без викупу хліб, а населенню лишає голод і заяву, що чесно виконали вони обо-

в'язки супроти „робітничо - селянської“ влади. Сам тимчасом шукає саботажників, що не виконали обов'язків супроти селян. Про людське око спускає вогонь і сірку на якихось там мізерних комісарчиків, а рівночасно обіцяє голодним колхозникам врівняння розрахунку, але не натураліями, а советськими патефонами і московськими „велосипедами“ Як пояснити такий поступок?

По - перше, втихомирити невдоволення селян і перенести вину не на владу, а на когось іншого; по - друге, збільшити і прискорити смертність населення. Хтось може закинути нам жорстокість такого пояснення, тоді ми запитаємось, яка влада і в якій державі та з якими цілями відважилась би забрати вд населення 11 мільйонів пудів хліба без ніякої рекомпенсати?

Щоб не бути голословним, погляньмо тепер до колхозів, совхозів, до шкіл і ріжних установ. Побачимо, в яких умовах жили там люди і як „робітничо - селянська“ влада дбала про своїх громадян, що, як сказав Постишев, чесно виконала всі обов'язки супроти „робітничо - селянської“ влади.

„Ліспромгосп (Овруцький район) не виплатив робітникам платні за два роки.“

„У радгоспі в Ярмолинцях немає де робітникам ночувати. Зранку йдуть на поле і навіть умитися не можуть.“

„Про матеріяльні умови робітників мало ще дбають. Якість страв погана. Хлібний завод випікає такий хліб, від якого робітники хворіють.“

„ На радгоспі ім. Луценка не виплачено робітникам платні за 2 — 3 місяці. В помешканнях брудно, темно, харчі погані.“

„В колгоспі „Нове Життя“ взяли від робітників 1200 рублів на закупно картоплі. Але досі колгоспники не бачуть ані грошей, ані картоплі.“

„Колгоспникам в колгоспі „1 серпня“ не записують трудових днів уже пів року.“

„Хлібна база МТС 13 доставляє хліб для робітників раз на 10 днів. Хліб поганий, вкритий цвіллю й грибками.“

„МТС Корсунь не дбають про робітників. В помешканнях холодно, брудно, страва зовсім погана.“

„В окрузі Черкаси третина колгоспів не видала до сьогодні селянам хліба, що належить їм за працю в минулому році.“

„В округах Біла Церква, Березанське, Хвастів 67 колгоспів не заплатили селянам платні й не дали належного хліба. Колгоспники працювали фактично в минулому році, але платні за свою працю ще до нині не дістали.“

„Агрономи В. Бурлацької МТС уже п'ять місяців не дістають заробітної платні.“

„Вчителі М. Ростолицької колгоспної школи на Київщині вже три місяці не одержують платні.“

„У Маріупольському тресті „Донархарч“ поганої якості обіди, тисячі забракованих страв, розгардіяш і нехлюйство.“

„Перед політехнікою в Луганську хворі робітники збираються на вулицях о 4 год. ранку й у великій черзі чекають запису до лікаря до 1 год. дня. Хворий не дістає кваліфікованої допомоги. Огляд триває 2 до 5 хвилин максимум. Те саме діється і в 2. політехніці та інших медичних пунктах.“

„Учителям школи в Майкові протягом березня й квітня не видали продуктів.“

„Сільським учителям не постачають мяса, молока та інших продуктів. В окремих районах примушують учителів ходити 30—40 км. за продуктами.“

„71% колгоспників в 1936 р. діставали менше, як по одному рублю, за трудовий день, а багато з них діставали лише 20—25 копійок.“

„В зернорадгоспі Горохів тяжке життя для робітників. В їдальні нема продуктів.“

„Команда земвалки ДН - 16 два місяці не діставала продуктів.“

„Хворим пенсіонату крайлікбюро в Києві не дають хліба, погано годують, борщ — це часом помій. Многі хворі залишаються без обіду. Директор Гіберман поводитьсь з хворими брутально.“

„Один із робітників заводу „Большевик“ скаржиться, що не може добитися, щоб був упорядкований вхід до його квартири. Входячи до своєї квартири, змушений підійматися на віршовці.“

„В мясокомбінаті працює багато робітників. Мешкання їх без вікон і дверей, всюди брудно. У багатьох робітників малі діти.“

„Стосунки в МТС в Корсуні погані. В майстернях і по-

мешканнях холодно й брудно. Харчування погане, зовсім нісна страва.“

„Вчителі на Київщині вже три місяці не дістають платні.“

ПОГОЛОВНЕ МОРДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ.

Наведені факти — зясовують одну сторінку розбишацької політики Москви супроти українського народу. Але існує ще друга, так-само страшна й трагічна в своїх наслідках, як перша, а саме та, що експансивна сила московського імперіялізму направлена не лише на господарську експльоатацію України, але також на знищення його культури й культурно-інтелектуальних кадрів. Повсякденним гаслом нинішньої Росії є — вдержати всі неросійські народи на найнижчим ступні культурного розвитку, знищити культуру, розложити, або вибити інтелігенцію. І в цій ділянці московсько-більшевицький режім здобув рекорд над усіма режімами, які досі були в історії.

Ми не будемо докладно займатися всіма фазами боротьби проти української інтелігенції, що її провадила Москва від самого початку встановлення на Україні большевицького ладу, спинимось лише на останній фазі, що проявилася безпосередньо по переведенні колективізації сільського господарства.

Як відомо з попереднього викладу, плян колективізації був ділом Москви. Українські чинники, а тим менше українські культурні працівники не мали ніякого впливу на колективізацію і тим самим не могли нести ніякої відповідальности за її успіх чи неуспіх. Вся акція була зосереджена в руках комісії, до якої входили виключно москалі й жиди і які були за все вповні відповідальні. Коли ж одначе кінцевий вислід колективізації показався негативний, коли незабаром потім прийшла повна катастрофа, Москва рішила використати це як знаряддя для розрахунку з українською інтелігенцією, що весь час стояла на сторожі прав свого народу і разом з ним відбивала всі атаки Москви на фронті політичного, господарського й культурного поневолення. Нагоду ту використала большевицька влада й партія цілком просто, без ніяких дипломатичних тріків і підготовань. Не зважаючи на попередні заяви Сталіна й других офіційних осіб про відповідальність партії, чи там її проводу, за прорив колективізації і взагалі цілої господарської політики, Москва одним махом відкинула власну тезу і, обвинувачу-

ючи українську інтелігенцію за націоналізм, саботажі і т. д., звалила на неї всю вину за катастрофу, що відчуло в першу чергу українське населення. Отже, вже з тієї причини теза большевиків була повним абсурдом. На початку большевики вели протиінтелігентську кампанію в пресі, вишукуючи всякі старі гріхи поодиноких людей, яких вони колинебудь допустилися проти Росії. Коли терен був достаточо приготований психологічно так, що можна було рахувати на піддержку з боку інтернаціональної „пролетарської опінії“, большевики приступили до відкритого наступу. Наступ цей розпочав знов великий соратник „любимого вождя народу“, П. Постишев таким апелем:

„Бий його, українського націоналіста, контрреволюціонера, бий цю сволоту, бий міцніше, не бійся.“

Діставши такий приказ авгура від національної політики на Україні, все, що було живе й відчувало в собі євразійську кров, кинулося на Україну, щоб утопити в крові українську визвольну ідею та заспокоїти свої звірячо-шовіністичні інстинкти. Повідчинялися знов двері московських тюрем, щоб прийняти в свої сірі мури нещасні жертви дикого терору, віджили знов сибірські шляхи, по яких мандрували до невідомих країв довгі кольони української молоді, білоголових несторів науки і молодих учених. Так-само, як колись за царів, по Україні гуляли бандити й розбишаки і мордували всіх, хто тільки виговорив українське слово. Московсько - большевицьке шумовиння творило на Україні несамовиті речі. Їх злочинність була така страшна, а їх жертви такі великі, що навіть байдужі чужинці звернули на те свою увагу. Відомий французький письменник, навіть комуніст, Віктор Серж так написав про той час:

„Тепер на Україні відбуваються масові арешти. Контингент арештованих становлять переважно молоді українські робітники. Вина цих арештованих подвійна. Не тільки опозиційність, але й сепаратизм. Що очікує тих молодих революціонерів після московської розправи, легко собі уявити: смерть! Українська соціальна й національна визвольна справа має загинути, обмазана брудом брехні й крові.“

Слова чужинця, що впливали більше з людської обективності у відношенні до трагічних подій, ніж із симпатій до українського визвольного руху, характеризують якнайкраще наставлення Москви до українства. Все, що живе й відчуває свою належність до українського народу, мусить,

згідно з плянами Москви, загинути. І для переведення тих плянів у життя, Москва користується найганебнішими методами.

Для характеристики наводимо кілька цитат, що найкраще вказують, на яку провокацію були виставлені люди, коли вони відважувалися признаватися до українського народу. В статтях про шкільні справи большевицький мистець від провокації так вів протиукраїнську кампанію:

„Там, де перепис провадився без достаточного догляду, націоналістичні елементи так провели запис, що цілі групи, не зважаючи на рідну мову дітей, записували до російських шкіл.“

„Чому вони це робили?“ — питається большевицький провокатор, — і дає таку відповідь:

„Щоб можна вести потім агітацію, що це кінець українізації, кінець українського Донбасу, що повертається старий російський Донбас.“

А другий такий самий пан, що так-само як попередній, цікавився шкільними справами, зробив такий висновок із своїх дослідів:

„...на шахті „Софія“ завідувач твердив, що в Донбасі ніколи не було українців, тому нема чого „нажимати“ на українізацію.“

Дописувач питається, хто міг поширювати такі твердження, і відповідає:

„Ідеологами таких тверджень являлися часто-густо українські шовіністи, яким вигідно й потрібно було довести, що нищаться українські школи.“

Як ми вивідали, завідувачем шахти „Софія“ був якийсь тов. Штейнер. Вже з імені видно, що не українець. Зрештою воно не важно, як не важно також і те, чи тов. Штейнер сказав, що не треба „нажимати“ на українізацію, чи ні. Ми переконані, що він так сказав, і коли большевицька справедливість хотіла когось за це потягнути до відповідальності, то в першу голову повинна була покарати Штейнера і тисячі інших Штейнерів, але ні в яким випадку українських учителів, чи українських „націоналістів“. Хіба ідея націоналізму полягає в тому, щоб денаціоналізувати власну молодь? Очевидно, ні. Якраз навпаки. Але московським большевикам йшло тут про щось інше. Завідувач Штейнер був лише знаряддям у руках інших, що потребували якогось прецеденсу для наперед задуманих цілей. Тому треба було

відіграти комедію з шахтою „Софія“. Відіграв її Штейнер, щоб дати привід до пімсти над українськими учителями. Однак, коли б навіть учителі й висловлювали такі думки, що близьиться кінець українського Донбасу, а значить і українських шкіл у Донбасі, то партія не мала підстав тягати за це людей до відповідальности, бо в дійсності так і було. Для доказу наводимо такі факти. Перший із промови Постишева:

„Деякі російські комуністи на Україні, ганяючись за інтернаціоналізмом, проголошують: замість української мови завести в школах есперанто.“

А далше:

„...я хочу звернути увагу вашу на один надзвичайно істотний момент. Я маю на увазі стан з українізацією за останній час. Треба прямо визнати, що ми маємо послаблення роботи коло українізації. В окремих Вишах перестали викладати по українськи. Не добрий стан з українізацією в обласних і центральних органах партії.“

І не зважаючи на те, той самий Постишев проголошує на іншому місці таке:

„Після червневого пленуму в наслідок постанов, було проведено відповідну роботу по очистці цілої низки установ від клясово - ворожої агентури. Було заарештовано багато шпигунів, українських контрреволюціонерів, що виявились у цілій низці установ, культурних закладів.“

Перед нами три цитати з промов тієї самої особи, що торкаються того самого питання, себто національної політики. І як те все виглядає? В першій і другій промові Постишев ясно й отверто розкриває саботаж російських комуністів у шкільній ділянці, в другій так-само ясно й отверто признає, що за саботажі російських комуністів заарештовували багато українських „контрреволюціонерів“. Якого питання не торкнемося, завсіди стрінемося зі зноюю большевицькою бухгалтерією. Саботують одні, а відповідають інші. Москалі домагаються впровадити до українських шкіл, замість української мови, есперанто, а за це батюшка Постишев стріляє, або виганяє на Соловки українських учителів, як „ворогів“ українського народу.

Переживаємо неймовірні часи. Не лише тому що орда большевицьких злочинців уже двадцять років найогиднішим способом вимордовує цілі народи, але й тому, що культурний світ байдуже придивляється до нечуваної тиранії, ба ще біль-

ше: багато світел того світу — знаменитих письменників, інтелектуалів, журналістів, тощо, оправдують большевицьку круціяту і навіть проголошують святу війну тим, хто відважився б виступити проти тої першої пролетарської держави, де мовляв панують найбільша толеранція між народами, соціально справедливність, культурний поступ, то що.

Усім цим гуманістам-письменникам і ріжного роду інтернаціональним поступовцям радимо поїхати до ССРСР і самим на місці переконатися, якими дарами московський большевизм обдарував неросійські народи. А ми тимчасом поглянемо до концентраційних таборів. Як там живуть українські нестори науки, академики, професори і взагалі український інтелектуальний світ, що його большевицька національна „толеранція“ вигнала з України й післяла розбудовувати соціалізм у сибірській тайзі.

„Я працюю по пояс у воді, від цинги випали майже всі зуби. Поможіть! Живу із звичайними розбишаками, котрі, щоб бодай трохи зліпшити своє положення, стараються прислужитися начальству, все доносять, б'ють мене, обкрадають. Люди вмирають тут як мухи.“

А другий зліквідований М. Федик, що вмер 1. січня 1934 р. в Усть - Сисольську, писав рідні:

„Одна пуца. Живемо в бараках, холодно, харчі довозять кіньми за 600 км. Видаються по карточках, недостатньо, нема ні товщів, ні сала, ні смальцю, ні цукру, ні хліба, ні оселедців, ні тютюну, ні олівців. Живу тільки на одній пісній страві. Нема навіть ножика. Хворів, перебув тиф, змучила цинга, ноги порозпухали наче колоди, ледве тягну їх, ходжу наче не на своїх, наче налиті оливом. Організм зіслаб, не знаю, що буде зі мною. Єдине, що поправить мене, це масна страва. Пришліть сала, ковбаси, вудженин, консервів, сухарів, цукру, чаю. Свічок нема, п'р вечорах темно, не можна читати. Плаща нема, нема нічого з одягу, все обміняв на страву. Ходжу, як жебрак.“

Ми не можемо подати більше автентичних звісток про трагедію людей, що відбулася й до нині відбувається в тій правдивій державі комунізму, бо вона відділена від живого світу гробовою мовчанкою, непроходимим полем людських страждань і горя. Тільки в ряди-годи долітає до нас із того світу голос розпуки і безнадійности. Зрештою воно не важно, бо листи можна фальшувати, як треба й скільки треба, тому ми відкликаємось на конкретніший матеріал.

Подаємо поіменний список замордованих, засланих на Сибір або засуджених на примусові роботи членів Академії Наук, професорів високих шкіл, літераторів, критиків, письменників, мистців і т. д. Список далеко неповний. Це лише незначне число осіб, що нам вдалося встановити на підставі большевицьких документів. Ці люди зникли з українського обрію продовж кількох років.

ПРОФЕСОРИ, ЧЛЕНИ АКАДЕМІЇ НАУК, КРИТИКИ, ФІЛЬО- ЛЬОГИ І Т. П.

„Ми побили націоналістів, що засіли на
многих ділянках розбудови соціалізму на
Україні, а передовсім в ділянці творення сов.
української культури.“

З промови Постишева.

Артемський, Адріянова - Перетц В., Андрієвська О. Ан-
дрієвський А., Авраменко І., Абрамов І., Абрамович Д., Бо-
рецький П., Бутник - Сіверський Б., Богданович, Боцянов-
ський В., Бежкович О., Буревий К., Бракир А., Буйний К., Бу-
рик І., Бутузів І., Боднар, Бадан, Базилевич В., Бернікова - Га-
ницька, Бойко І., Білаш, Бона, Бутузів П., Бойчук, Буцура В.,
Бачинський, Баран, Барвінок В., Берло Г., Білик В., Буда С.,
Будук П., Бабяк В., Баранович О., Балухатий С., Брошейко
Г., Благенко Я., Воблий, Волобуєв, Великий, Верховий, Ве-
ремінський, Величко, Волошин, Вікул, Веретко, Верзілов,
Вахнюк, Вовкушівський Г., Войткевич-Павловський Д., Віто-
шинський Е., Войтков О., Василенко М., Грушевський М.,
Гайдан М., Гасанюк М., Герасимович, Гладківський П., Грун-
ський М., Грушевська О., Глушко О., Герасименко В., Глад-
кий М., Гладкий П., Граховецький Д., Гаєвський С., Гнатюк
О., Гарвань М., Грушевська К., Головківський, Гермайзе, Ге-
ринович, Голоскевич Г., Ганцов В., Голубович, Данилів Б.,
Дмитріїв Є., Демчук, Дурдиківський В., Дога, Дубляк, Діду-
шок, Дністренко, Данилевич В., Демянчук В., Дубровський
В., Дорошкевич В., Добровольський Л., Дробязко А., Деміч
В., Драйхмара М., Дроздовський Л., Донець Л., Дятченко М.,
Дзюбенко М., Єфремов С., Естернюк, Ернет Х., Єршов А.,
Єфімовський В., Єльченкова Т., Єгунова-Щербина, Жданова
А., Жуковська М., Журбицький К., Залужний, Зеров, Загла-
да Н. Іваниця Є., Ігнатенко, Індишевський, Івченко, Іваниць-
кий В., Кліпінський, Комишан, Колос, Куренський, Козаченко,
Кузьменко, Кобзей, Качанюк, Крушельницький В., Калино-

вич М., Кримський А. Кіндрат, Корчинська, Коник К., Курило О., Квітка К., Козловська В., Корнилович М., Кравцов Д., Камінський В., Карабуд А., Клименко П., Копержинський К., Крижановський В., Курінний П., Козуб С., Коцюбинська Н., Крупський М., Карачківський М., Кезма Г., Корут, Кудрицький М., Королівський, Конощенко А., Коваленко-Коломацький, Ковалів Л., Колаковська Н., Косташук В., Каравай А., Кабарівський П., Костюченко З., Кисленко М., Лютий І., Логвин, Лозинський М., Левицький, Лукасевич, Леонтій, Лизанівський, Лазаревська К., Лисюк П., Левченко М., Лобода А., Лебединець М., Лозіїв П., Ляскоронський В., Лященко А., Любинський М., Ляпунов Б., Левицький О., Могила Я., Малинка О., Лукіянів Л., Лященко О., Матіяшко С., Макулько-Горбачевич, Маслов С., Музиченко О., Міловідов Л., Мельник А., Мокульський-Можар, Міяковський В., Масик В., Моргілявський Є., Миколенко, Мазуренко, Максимович Н., Моспан, Могилянський Н., Макаренко М., Марковський М., Мищенко Х., Могилянська С., Ніковський А., Новицька М., Новицький О. Носів А., Навроцький Б., Назаревський О., Ничепоренко К., Некозаченко, Нижник О., Онишкевич Д., Онуфрійчук, Оглобит О., Осадчий Т., Онацький О., Остроменський Д., Оксамит М., Пастернак С., Полонська А., Полоз, Пятниця В., Протопопів, Попов П., Піненко К., Павленко, Панасюк, Петренко, Полчеський О., Пархоменко П., Перетц В., Петрів В., Підгаєцький З., Павлик О., Помагайба В., Пелех П., Петровський М., Покровський О., Полулик О., Пушкаревич В., Полевий Д., Річицький А., Романюк А., Рудницький С., Раєвський, Романишин, Романюк В., Руденко, Репа, Рулин П., Рудинський М., Рудинська І., Ркліцький М., Рабнік-Сляневський О., Рибінський А., Романовський В., Рибаків І., Різниченко А., Степовий, Смеречинський, Скуратівський, Соколянський, Савченко Ф., Соколовський, Синявський, Сидорів П., Сліпанський, Сіяк, Сарван, Сидоряк, Скрипник М., Срезневський З., Суслов О., Спаска Є., Старицька-Черняхівська, Степанів І., Сагарда М., Сіцинський Є., Сінгалевич Ф., Сіповський Б., Сулима М., Савицька А., Страшкевич В., Ступін Г., Тимченко Є., Тур, Ткаченко М., Тулуп О., Туркало К., Тюків, Терещенкова Т., Тарасенко М., Тищенко М., Федоряк, Филипович П., Фаранюк Т., Финицький О., Фурієр, Хомінський, Хрестюк, Харлампович К., Холодний Є., Харків В., Халіпа І., Цимбал, Цюкан І., Чичкевич, Чечель, Чехович, Чайковський М., Чеховий, Чеховський А., Черкаський І., Червяк

К., Шевчук А., Шраг, Шмаргонь, Шумський, Шамрай С., Шуль-
гивя Л., Шевченко Л., Шамрай Г., Штепа К., Шаровольський
І., Шивельов Б., Шило К., Шекера Г., Щуран, Шербаківський
Б., Щитківський І., Щеглова С., Юринець, Юркевич В., Явор-
ський, Яснопольський, Ярошенко, Яковець, Якимович С., Яку-
бовський Б., Ярошевич А.

ПИСЬМЕННИКИ, ПОЕТИ, МИСТЦІ, ПУБЛІЦИСТИ.

Авраменко, Антоненко - Давидович, Атаманюк, Авдієнко,
Антонюк, Бажан, Буревій, Білецький, Булатович, Бичко, Бей,
Букшований, Балабан, Борко, Бузько, Бобинський, Бойченко,
Барабан, Бабій, Бадан, Влизько, Вітик, Величко, Вишневський,
Вільховий, Верган, Вера, Вакар, Войнілович, Волкова, Вирган,
Войтюк, Вороний, Вишня, Верхатський, Ганс, Грудина, Голо-
ваківський, Гізицький, Гірчак, Головка, Гордієнко, Городенко,
Гавриленко, Гудима, Герасименко, Городецька, Гакуш, Гірняк,
Досвітний, Дяченко, Давидовський, Дикий, Дорошенко, Дми-
тренко, Дятлів, Демчук, Дніпровський, Епик, Йогансен, Загул,
Забіла, Захарський, Західний, Ісаченко, Ізицький, Івченко, Іва-
ненко, Іщук, Ірчан, Іванов, Коряк, Копитенко, Кириленко, Ко-
вальченко, Кочерга, Коцюба, Кузьмич, Косинка, Козорів, Кулик,
Корнійчук, Крижанівський, Ковальчук, Капустянський, Ко-
лесник, Кобрянський, Каб'як, Купало, Крицевий, Кушніренко,
Квітка, Кравченко, Копач, Кузьма, Крушельницький І., Кру-
шельницький Т., Крушельницький О., Крушельницький Б.,
Крушельницька В., Козик, Козоренко, Куліш, Кос, Курбан, Ки-
сіль, Каляник, Косяненко, Калужний, Квітун, Козакевич, Ко-
вальський, Корж, Ле, Левада, Луріє, Лединець, Леонтович,
Любченко А., Лавриненко, Лопатинський, Лакиза, Лейтес,
Масенко, Машенко, Майстренко, Мельник, Михайлюк, Матвій,
Мойсеєнко, Мисик, Марфієвич, Малицький, Маківка, Мамон-
тов, Момот, Михайль, Маловічко, Нагір'їв, Нехода, Нагнибіда,
Новицький Мих., Ніценко, Недоля, Ровицький Мик., Осьмач-
ка, Овчарів, Озерський, Потяк, Пезомайський, Пилипенко,
Панів, Підмогильний, Поліщук, Палч, Пригода, Паламарчук,
Підгайний, Проць, Плісецький, Павлій, Пиликас, Пристай,
Пристапа, Пашук, Пастернак, Пашащук, Приходько, Полто-
рацький, Палійчук, Панченко, Перегуда, Рибак, Радченко, Ру-
лик, Семенко, Сенченко, Слюсаренко, Скрипа - Козловська,
Сухіно - Хоменко, Собко, Смолинський, Смілянський, Скуба,
Сембай, Стасюк, Сказинський, Смикалін, Савченко Ю., Савчен-
ко Я., Сененко, Сокович, Терещенко, Тулюп, Ткачук, Тарнав-

ський, Турянський, Трипільський, Токар, Ткаченко, Таран, Фальківський, Хвильовий, Хоростенко, Хмурий, Шиян, Шльопа, Шевченко, Шрамченко, Шкурупій, Шабльовський, Шутів, Щупак, Щербина, Юрезанський, Чепурний, Чехівський, Черняк, Чернов, Яровий, Яковенко, Якубовський, Ярута, Яловий.

„За останні одинадцять місяців ми вигнали зі шкіл до 4.000 учителів, українських націоналістів, махнівців - петлюрівців.“

„Діло з контролею в нас добре поставлено. От у нас на протязі не цілого 1933 р. арештовано понад 3.500 українців, які не були замішані ні в які контрреволюційні організації.“

„Ми викинули дотепер із партії (і розуміється арештивали Н. Г.) 26.400 українських націоналістів, петлюрівських бандитів і шпівнів. З центральних інституцій у Харкові 2.500, секретарів обкомів, райкомів комсомолу 1942.“

СИБІРСЬКИМИ ШЛЯХАМИ.

Винищування українського народу практикується більшовиками також і іншим способом.

Як показує офіційна більшовицька статистика, добробут північних областей Союзу ССР, себто російської советської республіки, будувався й будується коштом і жертвами всіх інших народів, передовсім українського; це переводиться 1) нерескомпенсативним грабленням усіх багатств України, 2) закріпощенням українського селянства та цілковитої експлуатації матеріальних дібр на користь московського народу, 3) фізичним винищуванням українських працюючих мас та кольонізуванням України московським елементом.

Фізичне винищування переводиться так, що або Москва організує голод, або під закидом куркульства, контрреволюції чи націоналізму виселяє сотні тисяч українського населення на примусові роботи, або в концентраційні табори, де воно масово вмирає. Для улегнення кольонізації був навіть прийнятий закон, що територія всіх республік є майном цілого союзу. Так отже, фронт села і промислових центрів, проголошений Леніном і символізований СССР, прибрав на Україні таку форму, що відібрану від українських селян землю віддається в посідання напливовому елементові — російському. Таким чином т. зв. колективізація перемінилась в кольонізацію і сталась засобом для поширення російського імперіалізму на чужих територіях.

Ось кілька зразків большевицької кольтонізаційної практики:

„На двірці в Хабаровську я стрінув транспорт дівчат, що їшли з України на Далекий схід на працю.

По 5 мінутах дівчата згромадилися на площі перед двірцем і, чекаючи на автобус, зачали співати українських пісень. Співали чудово. Знайшлося кілька червоноармійців українців, що долучилися до них. Советська влада вислала протягом кількох років з України на роботу на Сибір понад 60.000 дівчат.“

„Українців Владивостоцької окр. нараховується 132.663, або 32% всього населення. Кількість українського населення збільшується в звязку з пляновим, а ще більше **позапляновим** переселенням.“

„Нові партії переселенців із України раз - пораз прибувають до Спаська, Нікольськ - Усурійська, Владивостоку.“

„За останні три роки переселено 20.000 українців до пугачівської округи, 50.000 до Самарської, 15.000 до Троїцької, 35.000 на Далекий Схід. В найближчому році передбачається переселити з України до Казакстану 66.000, на Далекий схід 54.000 та до Сибіру 30.000 українців.“

„В Нижне-вольському краю вже більше 260.000 українців.“

„За всесоюзним переписом на території РСФСР живе більше 7.000.000 українців.“

„На Далекому сході українців нараховується кількасот тисяч, а в Казакстані 727.000.“

„Протягом трьох років багато українців було переселено на Урал, що приїхали з округів Умань, Кременчук, Біла Церква, Винниця, Бердичів, Чернігів і т. д.“

„Сальський район має вже 90% українців.“

„В канівськiм районі (Сибір) українці становлять більшість населення (85%).“

КУЛЬТУРНЕ БУДІВНИЦТВО УКРАЇНИ В ОГНІ МОСКОВСЬКО — БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОВОКАЦІЇ.

Література.

Найпевнішою запорукою існування кожного народу є передовсім його культура. В ній відбивається сила й слабкість нації, вона є мірилом національної свідомости, дзеркалом стремлень і поривів до свободного й незалежного існування. Мистецтво, література, любов до рідної мови, народня тра-

диція, творчість — це та сила, ті головні рушійні чинники, що держать націю при житті в часі поневолення і скріплюють її сили в визвольній боротьбі. Всякий насильник, що хоче економічно й політично поневолити чужий нарід, намагається в першу чергу знищити його культуру. Це основна засада всякого імперіялізму. Від тієї засади не відступив і большевицький імперіялізм. Навіть навпаки, він ще докладніше й послідовніше застосував ту засаду в своїх імперіялістичних планах на Україні. За заслоною пустих фраз: „національна форма, соціалістична змістом“, „зростання небезпеки українського націоналізму“, вплив контрреволюційної еміграційщини в літературному секторі“, московські окупанти намагались стримати розвій української культури, що по розірванні царських пут швидко росла і вносила нові вартості до вселюдної скарбниці.

По революції українська література переживала свій ренесанс і спинити її банальними концепціями або застрашити безглуздими фразами не можна було. Тоді червоні окупанти пустили в рух добре випробувану машину — провокацію. Під закидом фашизму, петлюрівщини розгромили всі літературні українські організації, найкращі твори знищили, а письменників вимордували, або в найкращому разі післали на каторжні роботи. Для ілюстрації методів большевицької боротьби на літературному фронті подаємо низку цитат, що добре показують, серед яких умовин жили й творили наші письменники.

„Дитяча література засмічена ворожою идеологією. Ось приклади: Молодий Большевик видав збірку оповідань для дітей Антоненка - Давидовича. Серед них „Вартовий Чапенко“ це герой — червоноармієць, українець. Він стоїть на варті десь біля Брянських лісів і замерзає під гудіння „чужих вітрів“. Явно націоналістичний твір.“

„Або книжка Малика і Омбілевича „Будівничі“. Тут дошкільнятам доводиться:

...Та зробили у світлиці низенькі пороги,
щоб нас не минали дідусі убогі,
заходили б в хату, на лави сідали
і думи про давнє тихенько співали.“

Як бачимо, українському письменникові вистарчить лиш згадати про українську „думу“, або про „чужі вітри“, як його доля вже на завсіди вирішена. А далі:

„Заходжу до книгарні“, розказує якийсь московський комуніст, підшитий українським „енко“: „купити доброякісну книжку. Книжок у книгарні на 20.000 крб., але ні одної хорошої. Твори Винниченка. Повне зібрання. Твори Пилипенка. Повне. Чи не вважаєте, що це трохи дивно продавати такі книжки? Хто відповідає за це? Або в книгарні доброякісні книжки, або просто собі контрреволюційна література.“

„На Україні клясово - ворожі, буржуазно - націоналістичні елементи просяджували контрабандою до дитячої літератури націоналіста Васильченка, ундо - фашиста Стефанника, Винниченка, Черкасенка, Грінченка й інших контрреволюціонерів.“

А тепер наведемо кілька цитат, що відносяться до московської літератури. Порівняймо, як обходилися большевики з творами Пушкіна, Толстого і др. московськими письменниками і що робили з контрреволюційною московською літературою.

„Партія постановила основно познайомити піонірів із клясичною літературою. Цю директиву не виконують. А коли й виконують, то часто якийнебудь комсомольський докладчик приходить до дітей і зачинає розписувати: Тургенев — дворянин, Пушкін із царями якшався, Салтиков — Щедрин реакціонер, Толстой релігійний фанатик. Словом, добалакуються до того, що нічого не лишається з великої російської літератури.“

І далі додає той самий автор:

„Треба таких „учених“ тримати подалі від наших дітей. Від того, як піоніри опанують Пушкіна, Тургенева, Некрасова, Л. Толстого, залежить їх „правильне виховання патріотичного почуття.“

Тепер дещо про видання контрреволюційної літератури в РФСР.

„...Ні одного слова немає в моїй статті про „Беси“ про заборону Достоевського, як і взагалі радянська преса ніколи не писала про заборону Достоевського. Навпаки, в моїй статті зовсім ясно сказано, що навіть пашквільні романи Достоевського і Лескова допустимі в повному зиданні і ніякої нелегальщини в советських умовах вони не представлялять і не представляють.“

Далі той самий автор покликується на авторитет Горького, що в справі видання російських клясиків заявив:

„...я рішуче ставлюся за виданням академією роману „Беси“, як також однозвучних із ним романів: Писемського — „Взбаламученное море“, Лескова — „Некуда“, Крестовського — „Марево“, т. є. **контрреволюційних романов.**“

Ріжниця між двома мірами большевиків для оцінки значіння літератур української й московської досить яскрава. Не треба ближчих пояснень.

М О В А.

Після літератури найбільшу увагу присвячують большевики питанню української мови. Ідучи слідами Валуєва, Шульгина та інших московських чорносотенців, намагаються всіма способами задержати природній розвій українського живого слова, щоб таким способом українську мову повернути до стану провінційальної говірки. Практика большевиків у тій ділянці дуже ріжноманітна. Для характеристики наведемо кілька цитат:

„Спеціальну увагу віддає ЦК партії мові підручників. Відомо, що клясово - ворожі петлюрівські елементи своє шкідництво застосовують у галузі мови. Замість „завод“, уживають „виробня“.

„Особливого значіння в боротьбі з буржуазним націоналізмом і українським націоналістичним ухилом набирає питання про мову і правопис. Буржуазні націоналісти, переважно з числа емігрантів, особливо широку роботу розгорнули над засміченням української мови й термінології, щоб максимально відірвати українську культуру від російської.“

„Політика Скрипника змагала до максимального відірвання української мови від російської. В заміну подібних російських слів він впроваджував до української мови слова польські, чеські і німецькі.“

Для зрозуміння тенденцій вище наведених провокацій, треба зазначити ось що:

1. Всі три статті, що з них ми витягнули цитати, походять з-під пера москалів, які не тільки не є спеціалістами від української мови, але взагалі її не знають, а тому і не мають права забирати слово в тій ділянці.

2. Закид, що Скрипник впроваджував до української мови слова польські, чеські й німецькі, є звичайною брехнею, бо Скрипник із названих мов знав дуже слабо лише одну німецьку мову. Отже є нісенітницею твердити, щоб людина впроваджувала слова чужих мов, яких вона не знала.

Зрештою нашо і для кого? Розуміється, що ніхто ніяких чужих слів до української мови не впроваджував. Українська мова багата на свої власні слова й не потребує нічого від нікого позичати. І не про це йшло московсько-большевицьким провокаторам. Йшло їм про щось інше. Ось про що:

„Всі ці „стяті стіжки“, замість „усечений конус“, коли б усі ці старі терміни залишити в українській науковій термінології, то зрозуміло, що дитина по скінченні школи була б неписьменною.“

Як бачимо, розходилося не про польські, чеські чи німецькі слова, а тільки про те, щоб українська дитина в українській школі вчилася по-московськи, бо інакше є, мовляв, небезпека, що дитина по скінченні школи піде в світ неписьменною. Некультурні аргументи московських анальфабетів у справах мови є занадто примітивні, щоб не бачити їх тенденцій і говорити про них.

УКРАЇНСЬКА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ.

В мовному питанні особливе місце займає „українська енциклопедія“ або „український науковий словник“. Він уже давно увійшов до історії, має свою кроваву традицію, бо родився в надзвичайно трагічних обставинах і був причиною смерті багатьох українських філологів, лінгвістів та їх співпрацівників. Над виданням українського наукового словника працюють уже десять років. Він уже три рази бачив світло дня, і три рази поховали його московські варвари. Раз здавалося, що ось-ось український нарід таки дістане свій науковий словник. Було це тоді, коли А. Хвиля усунув Скрипника і сам сів за редакційний столик енциклопедичного роздумування. Три роки роздумував, усунув усю мовну контрреволюцію, викинув виробні, лучі, а замість того впакував заводи, перпендикуляри, випустив словник у божий світ. Молодчина, писали критики, от учений філолог. Хвиля спочив на лаврах великої вчености, а науковий словник помандрував тим часом до Москви в чистилище. І ось через кілька днів А. Хвиля прочитав у „Правді“ з 4. жовтня 1937 р. таке признание Москви за його трирічну працю:

„Українські націоналісти приклали чимало старань для того, щоб відірвати українську культуру від братерської руської культури, і орієнтувати український нарід на капіталістичний захід, на фашистівську Німеччину. Ворог народу

А. Хвиля всі свої зусилля направив на те, щоб боротися з русицизмами. Характерною ілюстрацією тієї діяльності є словник, виданий Академією Наук України в 1937 р. Там слово „найвищий“ замість „верховний“, замість „управлять“ уживають „керувати“, „батрак“ переклали „наймит“, „благодушие“ — „безжурність“, „безтурботність“, „гонка“ — „гонитва“, „лом“ — „брухт“ і т. д.

Нічого не допомогло Хвилі оправдування, що всі ті слова чисто українські, що їх уживає нарід, а він, складаючи словник, мусів був послуговуватися народньою словесністю. Остаточний засуд був:

„Завдання українських наукових організацій (розумій московської ГПУ, — М. Г.) є якнайскорше зірвати з ганебним наслідством, залишеним націоналістами і троцькістами — підлими запродавцями українського народу.“

Так скінчило життя третє видання словника, а з ним скінчив життя і А. Хвиля.

Т Е А Т Р.

В пошукуванні за націоналізмом, большевики не лишили в спокою й театр. Правда, театр є однією з тих трибун, звідки можна голосити ріжні ідеї, також націоналістичні. Але як можна собі уявити, щоб націоналістичні ідеї загниздилися в текстах опер, при цьому не українських, а італійських, французьких і т. і. Все ж таки воно можливе. В Большевії, чи там в Україні, є й оперний націоналізм. Пригляньмося як він виглядає:

„Дирекція оперного театру почала велику роботу по перевірці перекладів опер, що їх мають ставити наступного сезону. Ці переклади очищають тепер від націоналістичного контрреволюційного мотлоху, що його внесли ворожі націоналістичні елементи, які провадили лінію на самобутність української мови. Деякі опери вже перекладено наново. Вже переглянуто переклади опер Кармен, Сивільський Цирульник та Аїду.“

Звідсіль ясно, якого націоналізму боялися пани з Кремлю. Колола їх чистота української мови. Не давала їм спати так довго, аж поки не вислали перекладачів на той світ і не впхали в текст знову якогось „перпендикуляра“, або „болта.“

Тепер пригляньмося до відносин у театрах. Ось як писала про театральну ідилію большевицька преса:

„Артист київської опери Захарський був організатором

якоїсь явно підозрілої організації „Сент“ (Схвильовані ентузіясти). Козоренко виходить із духівництва. Донець у свій час доводив, що критика й самокритика в театрі непотрібні. Недавно сказав на зборах: „Нам чужих (москалів) у театрі непотрібно“. Вчинки Завадського й уся його поведінка свідчать за те, що це дуже підозріла людина. Смикалюк вдаввся до націоналістичної вихватки: „ворогів нам не треба“. В театрі націоналістичні елементи виступають по закутках проти російських артистів.“

Коли до цього пригадаємо ще стару історію з Курбасом, Лопатинським і товаришами в театрі „Березиль“, а потім кампанію проти театрального ансамблю в одеському театрі „Револуція“, дістанемо ясний образ відносин в українських театрах і пізнаємо методи, якими большевики намагаються знищити українську театральну культуру.

М А Л Я Р С Т В О.

1937 р. українські малярі влаштували малярську виставу і розізджали з нею по цілій Україні. Вистава тішилася серед населення великим успіхом. Тому влада й партія наказали виставу закрити, а в московській „Правді“ зараз же появилася така стаття:

„Виставу, що її влаштували українські малярі, інакше не можна назвати, як тільки нахабним виступом українських буржуазних націоналістів. От малюнок „Молдавщина“. На ньому зображено трьох приголомшених жебрачок, що плентаються дорогою. Другий малюнок: здохла корова, два когути, перевернені нецьки, худа, негарна жінка. В краєвидах Козика переважають самотні, навіть зруйновані, на бік похилені хати. У малярів Холостенка, Бабія, Бесідина і других те саме. Поламаний паркан і замрачена мертва фабрика.“

Правда, сюжети образів не дуже принадливі. Здохла корова, два когути та ще й перевернені нецьки, або обдерта жінка, захмарена фабрика, то що. Але в чім тут винні малярі і де тут націоналізм? Це ж великий стиль Сталінського реалізму, що є пануючим стилем у СССР для змалювання комуно - большевицької дійсності.

Ш К І Л Ь Н И Ц Т В О.

„За останні 11 місяців ми вигнали зі шкіл до 4.000 учителів, українських націоналістів.“

„Комісія по очистці шкільного сектора розкрила тайні

націоналістичні організації. Багато учителів українських контрреволюціонерів було арештовано.“

„Наш шкільний фронт засмічений зграєю націоналістичних диверсантів — фашистських шпionів. Наркомат приняв острі міри, щоб очистити радянське шкільництво від ворожої агентури, українських контрреволюціонерів — націоналістів.“

Не можемо подати докладного числа арештованих і звільнених у тому часі українських учителів. Можемо припустити, що українське шкільництво втратило в добі 1932—1935 рр. найменше 30% фахових сил. На їх місце большевики понаставляли всяке неграмотне сміття, що мало завдання русифікувати українську школу й держати дітей у неграмотному стані. На це вказують такі факти:

„Серед учителів молодшого концентру більша половина не має ні вищої, ні середньої освіти. Навіть серед учителів II. концентру є 3% людей з нижчою загальною освітою“.

„При іспитах в харківських школах сконстатовано ряд хиб. Неписьменність виявляють і учні і навіть деякі викладачі. Викладач в 35. школі, перевірюючи роботи, залишив у ряді зшитків багато помилок. У 81. школі учитель з математики навіть виправив правильні роботи дітей. На іспитах літератури учні давали просто анекдотичні відповіді“.

Голова ради народніх комісарів Любченко в одній своїй промові сказав:

„У нас близько 40% учителів не мають закінченої педагогічної освіти. У нас є педагоги, що коли напишуть заяву, то не кожна освічена людина прочитає ту заяву, — так вона неграмотно написана. З нашої червоної професури багато виявило себе червоними професорами тільки тим, що доводиться червоніти за їх неграмотність“.

Які ж наслідки дала така шкільна політика?

В статті комісара народньої освіти Затонського читаємо:

„Мова учнів є убога, невиразна, бліда. Буває, що діти не потраплять збудувати правильно найпростішого речення. Такий стан у більшості шкіл. Той стан такий у школах тому, що понад 90 тисяч учителів на Україні не має відповідної освіти.“

Хто і як виховує українську молодь? Ось лист учня:

„Мені було 15 років, я вчився в семилітці трудової школи. Діточа цікавість, ініціатива, бажання працювати привели мене й моїх п'ятьох товаришів до того, що ми організували

культурно - освітний гурток ім. Шевченка. Поставили своїми силами кілька дитячих вистав, рефератів, докладів. Тематика була, розуміється, українська. До кінця семилітки залишалося два місяці, але нас усіх шістьох звільнили зі школи за петлюрівщину, шовінізм, — да и вообще ето детская контрреволюция“.

„Сім учнів Сталінбадської залізничної школи написали паними й убили сторожа Додику. Вони зробили йому дві глибокі рани ножем. У хуліганів відібрано 7 ножів, 4 пістолі, шріт і кулі. При слідстві призналися, що вони напиваються систематично. Не ліпше й по других школах“.

„В советських школах росте число хуліганських вибриків. В окружних школах Чернігівської округи старші учні найпоганішим способом переслідують своїх молодших товаришок. Виховники придивляються до цього цілком байдуже. Педагоги бють дітей“.

„В школі в Єпатієві (Донбас) учень - хуліган Лягерний убив учня Лагіду“.

ЧЕРЕЗ ПРОВОКАЦІЮ НА СМЕРТЬ.

М. Грушевський. Професор, член Академії Наук, перший президент Української Народньої Республіки.

Грушевський повернувся на Україну з еміграції 1924 р. При ВУАН заклав Історичний Інститут і Інститут для вивчення української минушини, організував видавництво наукових журналів, тощо. Але в скорому часі під натиском Москви закрили Історичний Інститут, припинили видавництво „Україна“, цілком перестали друкувати наукові праці Грушевського. В Академії Наук і в пресі розгорнулася дика кампанія проти Грушевського. Спочатку закинули йому нельояльність до большевицького режиму, а відтак активну участь в протисовєтській акції і, розуміється, націоналізм, контрреволюцію і т. ін. Наводимо факти:

„... на весні цього року на широких публичних дискусіях ми розвінчали ідеологів українського шовінізму професора М. Грушевського і ін.“

„... Адже це академик Грушевський уважав українську культуру за ту „надклясову“ і надісторичну категорію, на якій сходяться і сходитимуться порізнені групи нашої культурної верстви, тобто яка матеріяльно виявляє славнозвісну

націонал - демократичну теорію безбуржуазности українського народу.

Адже це акад. Грушевський у своїх історичних концепціях цілком ігнорує пролетарський рух на Україні, як неукраїнський, і завзято висуває націоналістичну буржуазію у статтях про Антоновича, Костомарова і Лазаревського“.

„... фашистівська історіографія Грушевських, що представляла І. Гонту і М. Залізняка, як національних героїв, здемаскована. Свідома брехня панів Грушевських хотіла закріпити контрреволюційну теорію про безбуржуазність українського народу. Герої жовто - блакитної романтики здемасковані.“

„... У збірнику катедри історії української культури друкувалися наприклад такі міркування: при всіх своїх зв'язках із Азією Україна від глибокої давнини і до найостаннішого часу завсіди була з культурного погляду кутом Європи, і зрозуміти її культуру і мистецтво неможливо поза зв'язком із Європою. Українське мистецтво — частина загально-європейського еволюційного процесу.

Аджеж це явна пропаганда шовінізму, готованого Грушевським.“

Це було все, що Грушевському могли закинути. За ці „гріхи“ ГПУ арештувало його 1931 р. і відставило до Ленінграду, а відтак до Москви. Як поводитися в Москві зі старим нестором, нічого конкретного не можна було довідатися. Нічого не помогли інтервенції західньо - європейських учених перед московською владою про звільнення Грушевського. Доходили відомості, що Грушевський жив дуже погано, голодував, дістав цингу і цілком осліп. Дня 25 XI. московська тел. агенція подала відомість, що Грушевський помер у советському курорті Кисловодську, що советська влада, визнаючи великі заслуги покійного для української культури, постановила перевезти його тіло на Україну і поховати на державний кошт.

Чи Грушевського привезли до Кисловодська живого, чи вже мертвого, не знати. Залишається фактом, що з небіжчиком, великим українським громадянином, зіграли большевики найогиднішу комедію. Зачалася вона перевезенням тіла на Україну і похороном на державний кошт, а скінчилася офіційними промовами над могилою. Що ж говорили ті, що весь час вели проти Грушевського кампанію, а потім віддали його в руки ГПУ?

„...М. Грушевський, будучи в краях буржуазної цивілізації, визнає перевагу соціалізму. Він шукає й знаходить своє місце серед учених радянської країни. Радянська влада завсіди ставилася з повагою до людей науки. З глибоким сумом ховаємо сьогодні славнозвісного історика.“

Цей цинізм над небіжчиком рівняється тій жорстокості, що її виявили більшовики до особи Грушевського за його життя. Переслідування, арешт, життя у вогкім льоху, голодування, сліпота, а по смерті перевіз на Україну, похорон на державний кошт, вінки, квіти, зміна почесної варти, бомбастичні промови і запевнення, що більшовицька влада шанує людей науки! Очевидна річ, що московські більшовики не такі ідіоти, щоб думати, що своїми промовами й запевненнями можуть когось переконати в правдивості своїх слів. Всі ті промови були виявом московського садизму, бо тільки садизмом москаль - переможець проявляє свою радість переможення.

Грушевський відійшов від нас, як вояк, що ціле своє життя боровся за велику ідею. За цю ідею однаково ненавиділи його і білі, і червоні, і до війни й після неї; ненавиділи його ті, що хотіли його давно вже поховати, і ті, що поховали на державний кошт.

Федір Савченко. Секретар Академії Наук, молодий учений, автор книги „Заборона українства 1876 р.“ (До історії громадських рухів на Україні 1860—70 рр. ДВУ. 1930).

У цій науковій праці, складеній на підставі документів із московських архівів, автор змалював історичний розвиток суспільних рухів на Україні в добу найбільшої московської реакції. Хоч як об'єктивно підійшов автор до подій, що відогравалися в шостидесятих роках ХІХ. ст. на Україні, московська цензура зараз по випуску книжки знайшла в ній шовінізм, що й було гаслом для започаткування шаленої кампанії проти молодого професора. Скоро він був заарештований і засланий на Соловки, де й умер.

Кампанія що її розгорнули більшовики проти Савченка, була така дурна й провокаційна, що не вичерпує ніякої критики. Ось, що писали про його наукову працю:

„Ф. Савченко на підставі своєї націоналістичної концепції приписує Валувівський обіжник (заборона вживання української мови, М. Г.) тільки російській патріотичній зграї, тим часом Валувівського обіжника видано в класових інтере-

сах самих українських аграріїв, наляканих заворушеннями в українським селі.“

Не треба тратити слів, щоб збити цю примітивну аргументацію московських цензорів. Валувський указ був виданий царським урядом і, як слушно зауважив цензор, російською патріотичною зграєю на те, щоб знищити українську мову, звести її до ряду провінціального говору. І за сімдесят літ після появи того указу, в дванадцятім році будівництва „соціалізму“ приходить нова російська зграя на Україну й намагається вмовити в український нарід, що видання Валувського указу вимагали українські аграрії, що московська патріотична зграя виконувала тільки волю українських панів. Ця аргументація не видержує ніякої критики. По-перше, українських панів тоді взагалі не було на Україні, бо вся велика посілість була в руках московських і польських аграріїв, а по-друге, коли навіть було кілька дрібних українських поміщиків, то вони якраз були виразниками національних визвольних стремлень українських мас. Отже, твердити сьогодні, що українські аграрії були творцями Валувського указу, це або ігноранція, або виразно тенденційне перекручування історичної дійсності. Розуміється, що большевицька аргументація не мала ніякої іншої мети, як тільки ту, щоб знищити молодого вченого, що забагато попорпався в московських архівах. Так воно й сталося.

Др. Степан Рудницький. Професор географ, член Академії Наук, директор географічного Інституту в Харкові. На Україну виїхав 1928 р. на запрошення уряду УСРР. В Інституті працював до 1933 р. Був арештований і висланий із України, як „ворог“ народу, до Росії. Причини арештування:

В статті І. Ландіо „Український націоналізм на географічному фронті“, автор обвинувачує Рудницького так:

„Націоналістичні перекручення дали можливість контрреволюційним українським націоналістичним елементам розгорнути шкідницьку роботу і на географічній ділянці культурного фронту. Українські географи-націоналісти закріпилися в ВУАН, де на чолі географічного відділу стояв Рудницький. Націоналістичні ідеї ширили в ряді книг, підручників, карт і всіляко гальмували розвиток радянської географії.“

Ландіо в дальших виводах так аргументує наявність націоналізму в підручниках і картах:

„Опрацьовуючи питання географії, Рудницький і гео-

графи націоналісти намагаються в першу чергу підкріпити ці загальні настанови аргументами від „географії“. В їх руках аналіз фізичної географії України раптом виявляє „фізично - географічну самостійність України“, протилежність природи України і природи Москви.“

„Рудницький видав книгу в 1916 р. в німецькій мові (Ukraine, Volk und Land) у Відні. Особливо спочуття в Австрії і Германії викликала ця література в роки війни й окупації України німцями, бо обґрунтування меж вільної України було одночасно обґрунтуванням меж експансії німецького імперіялізму.“

А далі котиться п. Ландію вже прискіпшеним темпом:

— „Рудницький далі пише (тобто в тій книзі з 1916 р. — М. Г.): Основа української етнологічної культури є мимо всіх вікових впливів дуже своєрідна, і вповні оригінальна автхтонність, хліборобська ексклюзивність, визначна неприхильність до міського життя з одного боку і до степового кочовництва з другого боку дуже посибили виобразуванню й удержанню суто арійського світогляду.“

„Отже, пише далі пан неарієць: „з німецькими фашистами, що вважають себе монополістами щодо відродження арійства, збирається сперечатись за першенство український націоналізм.“

Тепер уже всякому ясно, куди мірив п. Ландію і кого хотів убити. Дивно, що вибрав таку стару зброю, писання аж з 1916 р. Але в Большевії можна воювати і такою зброєю і судячи по долі, що зустріла Рудницького, з добрим успіхом.

Була ще одна важна обставина в обвинуваченні Ландієм професора Рудницького. В характеристиці російського народу і його культури Рудницький писав:

„Російська культура — це типова культура народу - колоніста на межі двох великих культурних кругів. Вона зложена тільки в малій часті з праславянських і староруських культурних основ. Тим сильніший є вплив фінського живла, довголітнього монгольсько - татарського сусідства і панування її расової фінсько - монгольської примішки. Загальний характер російської культури суто євразійський, — відвернений від заходу, звернений на схід. Для українського народу російська культура означає заперечення всіх культурних ідеалів, які є там у західньо - європейських культурах, як і в

етнольогічній культурі українського простолюду. На місце європейської і просто народньо - української гуманності висуває російська культура безоглядну державну рацію, на місце іdealізму і суспільної етики грубий реалізм і бездушний сгалітаризм, на місце культу індивідуалізму культ колективізму.“

Цього вже не стерпів пан Ландіо і для збиття тверджень Рудницького і викриття в його тезах фашистівсько-націоналістично-контрреволюційної ідеології ужив таких нецензурних аргументів, що тим якраз доказав довговіковий вплив монгольсько-татарського суспільства на себе і своїх земляків і наявність фінсько-монгольської примішки. Коли б однак пан Ландіо був дійсним ученим критиком, а не ученим провокатором і визнавався в московській історії, то мусів би знати, що в 1890 році росіяни проголосили маніфест до азійських народів, в якому устами князя Ухтомського сказано:

„Всі азійські народи підпорядковуються радо владі білого царя тому, що в російській культурі, в російській народній вдачі найдуть вдачі, що внутрішньо відповідають їхнім світовим і життєвим поглядам.“

Большевики викликали Рудницького на катедру географії самі, на основі його дотеперішніх географічних праць. Об'єктивна правда, що її стверджував Рудницький, була большевикам відома. Але тоді московський шовінізм ще не відважувався так отверто виступати, як виступив потім, коли московська влада голодом і жорстокими переслідуваннями обезсилила український нарід і почула під собою досить міцний ґрунт для вияву в неприкритому вигляді своїх чорносотенних тенденцій. Влада вчепилася Рудницького за те, за що переслідувати його не мала морального права, бо поклікала його аж 1928 р. Як би Рудницький в 1916 році написав навіть не об'єктивну правду, а Бог знає що, то й за це большевики не сміли б тягнути його до відповідальности. Крім того, не треба забувати, що в році 1916 ще на большевиків у владі і кури не піяли. Гріхи Рудницького за 1916 р. могли би бути гріхами проти царської Росії, але тут закопано собаку. Сьогоднішні ідеали Москви покриваються з чорносотенними ідеалами царизму, і большевики вже сьогодні не відчують, як самі себе цим наворотом до 1916 р. демаскують перед тими, що вірили у їхню революційність.

ГЕОГРАФІЧНА ШКОЛА АКАД. РУДНИЦЬКОГО.

Величко, Дубляк, Геринович, Буцура, Кобзей, Сіяк, професори географічного Інституту, виселені з України 1933. Доля їх невідома. Приватні відомості є такі, що всі вони загинули при будівництві біло-морського каналу.

Які ж причини?

„Націоналізм, фашизм і контрреволюція. Боролися за відрив України від ССРСР і на ділянці української термінології, за відрив української радянської географічної науки від всесоюзної, за орієнтацію на західні, головним чином німецькі зразки.“

Німецька географічна орієнтація проявилася в тому, що мовляв згадані професори устійнили українську наукову термінологію; ця термінологія, не знати чому, не сподобалася Москві. Не сподобались, нпр. руським „ученим“ такі терміни:

позем, замість уживаного в Росії горизонт,
ступінь, замість уживаного в Росії градус,
рівник, замість уживаного в Росії екватор,
рівнобіжник, замість уживаного в Росії паралель,
зворотник, замість уживаного в Росії тропик,
мапа, замість уживаного в Росії карта,
заграва, замість уживаного в Росії сіяние,
воздушна труба, замість уживаного в Росії смерч.

і т. д. Це все ознаки фашизму. Але при чому тут німецькі зразки? Просто тому, що в Німеччині прийшов до голосу націонал-соціалізм. Будь там комунізм, або навіть сякий-такий лібералізм, не було б в українських географів німецьких зразків. Українська термінологія, що не мала нічого схожого з німецькою термінологією, була лише помічною кладочкою, по якій мав совітський прокуратор пхнути Гериновича і товаришів туди, де Москва хотіла їх мати. Для того в продовженні так узасаднює прокуратор український географічний фашизм:

„Геринович пише, що Україна — це, згідно з Рудницьким, морфологічно самостійна країна. Вона є південною, над Чорним морем положеною „окрайною областю східньої Європи“.

А тепер можна б було подумати, що Ландію обвинить Рудницького і його товаришів в українському імперіялізмі, та Ландію дійшов до цілком іншого висновку:

„Ось такий погляд на питання України з фізично-географічного боку знайшов прихильний відгомін у відомого німецького географа Пенка. (А . Пенк, „Україна“, Берлін, 1916).

„Мимоволі виникає питання“, пише далі Ландіо: „чому такі обґрунтування території і меж України викликають співчутливе ставлення Пенка?“

Такими кривими стежками блукали думки большевицького критика, заки дійшли до Берліна!

Олекса Синявський, професор української літератури, визначний лінгвіст, зліквідований за контрреволюцію, націоналізм і троцькізм.

В чому провинився Синявський проти „робітничо-селянської“ влади?

ДВУ видало його знамениту наукову студію „Норми української літературної мови“. Праця була прийнята критикою дуже прихильно, всюди в школах користувалися нею професори й студенти, аж поки в 1933 р. книжку не дали на індекс, а автора в руки ГПУ. Чому ж такий наглий зворот? Які закиди зроблено йому?

В одному розділі своєї праці Синявський написав:

„Я виходжу з визнання, що мову творять маси й тільки маси, отже й маси живі, а не лише колишні.“

„...присвячую цю працю свою радянському українському вчителю. Тільки там, де сходяться мовна природа і мовна культура, в школі, остаточно сформується єдина всеукраїнська літературна мова — чиста та красна.“

В іншому розділі Синявський написав:

„Значіння прикметникового додатку в синтаксичній парі визначати ознаку іменника, отже за прикметником у такій парі завжди буде логічно другорядне, посібне значіння проти його допарка іменника.“

Ці три цитати сталися для Синявського сакраментальними і вирішили не лише його дальшу наукову діяльність, але й фізичне існування. Шукаючи за націоналізмом, „мовний спец“, Бендерівській вчепився тих трьох місць, як п'яний плота, і дав такі пояснення:

„Ось воно як, маси творять літературну українську мову. Ігнорувати такі дрібниці, як українські пролетарські маси, як колгоспне селянство, як армію, пролетарських робітників і т. д.“

„В чому, питає далі мовний спец: цієї „ученої“ премудрости Синявського?“ І відповідає:

„Це контрабанда контрреволюційного троцкістівського наклепу на нашу партію“!!!

Коли б тут не розходилося про життя людини, можна би було використати цей матеріал для гумористичної комедійки про те, як большевицькі психопати вишукують і знаходять контрреволюцію між мовними правилами. На жаль, та мовна контрреволюція коштує український нарід надто багато крові, щоб до неї підходити з гумористичного боку.

Андрій Річицький, член Академії Наук, арештований 1933 р. і висланий в концентраційний табор, як небезпечний націонал-контрреволюціонер, що допустився в книжці „Центральна Рада від лютого до жовтня“, виданій ДВУ, неабиякого злочину. В цій книжці в одному місці Річицький писав:

„У всьому ході української революції від лютого до жовтня дуже помітна непомітність у ній окремої клясової боротьби пролетаріату, відсутність його гегемонії в цій буржуазно - демократичній революції.“

Цих думок Річицького вистарчило, щоб московський мізок знайшов в них контрреволюцію і припечатав його долю. Щоб одначе було ясно, про яку контрреволюцію тут розходилося, треба зазначити, що большевицька політграмота приписує якраз російському пролетаріатові гегемонію в революції на Україні, а що Річицький тієї гегемонії на тлі історичної дійсности не міг признати, бо російський пролетаріат на українських землях ніколи не був гегемоном революційних рухів, — то й мусів Річицький за об'єктивну правду мандрувати в Сибір. Але не тільки за це. Московсько-большевицькі психопати зачислили Річицького до найзапекліших запродавців німецького й польського фашизму, ще й за те, що він висував національну ідею Шевченка, масово видавав твори Винниченка, а коли видавав Кобзаря, то до місця

„...коли

Ми діждемося Вашингтона

З новим і праведним законом?

А діждемось таки колись.“

додав пояснення, що Вашингтон був першим президентом

Сполучених Держав Північ. Америки, що до 1783 р. належала до Англії. Замітка ця так страшно подразнила імперіялістичні почування московсько - большевицьких патріотів, що вони в один голос заревли:

„...отже, не боротьба за знищення панщини, тільки відірвання України від Росії, так-само як Америки від Англії.“

Коментарі до цього зайві. Провокаційні спекуляції московських туподумів надто ясні, щоб їх ще треба було розкривати.

Кримський, професор історії літератури, член Академії Наук, зліквідований 1933 р. за такі провини:

„Ось вам академик Кримський. Цей академик побудував свою діяльність так, щоб спрямувати всі сили, які скупчилися коло науки, проти партії, проти радвлади, проти соціалістичного будівництва. Академик Кримський скрізь — і по колуарах, і на бульварах збирає пльотки проти радянської влади.“

Отже виходить, що радвлада ліквідує людей не лише за контрреволюцію, але й за сплетні. Большевики всього бояться. Навіть сплетень.

Воблий, професор, член Академії Наук, був зліквідований за... „проблему великого Дніпра“.

Не вірите? Прошу послухати:

„Цей академик навіть дібрався до проблеми великого Дніпра, зачіпивши одним кінцем її транспортну проблему“. І московсько - большевицький провокатор дає таке пояснення:

„Ось вам друга постать, яка діяла далеко хитріше, а спрямовує свою роботу проти радянської влади, проти соціалізму, проти пролетаріату.“

Як бачимо, і в Дніпрі можна знайти контрреволюцію, коли тільки цього вимагають державні інтереси Росії.

Смеречинський і Курило, професори, мовознавці, автори цінних наукових праць, зліквідовані так-само, як і інші їхні товариші, за націоналізм, зглядно за досліджування української літературної мови.

„Смеречинський і Курило також намагаються повернути українську мову до давніших українських письменників, рекомендують будувати українську мову, українську фразу за зразком „Слова о полку Ігореві“. Вони шукають у старих пам'ятках письменства XVI—XVII—XVIII століть потверджень своєї думки про потребу в українській мові такої конструк-

ції фрази, як „звільнена від червоної армії територія“, замість „звільнена червоною армією територія“. Смеречинський боровся проти так званих русицизмів в українській мові. Він твердив, що не можна писати „перестати“, тільки „облишити“, не „город“, а тільки „місто“, не „денщик“, а „джура“, не „привикати“, а „звикати“, не „прощай“, а „прощавай“, не „могучій“, а „могутній“, не „стид“, а „сором“, не „пожар“, а „пожежа“, не „обманути“, а „обдурити“, не „прищурити очі“, а „прижмурити очі“, треба писати не „юний“, а „молодий“ і т. д.

Ясно, до чого хотів звести українську мову петлюровець і контрреволюціонер Смеречинський.

Дорошкевич, історик української літератури, загинув у концентраційнім таборі. Написав студію про Марка Вовчка. Тої студії вцепилися большевики і так довго нею термосили аж поки не витермосили з „Козацьких могил“ контрреволюцію. Ось вона:

„Відомий націоналіст Дорошкевич у своїй роботі про Марка Вовчка намагається по своєму зясувати значення перебування в Немирові для творчости письменниці.“

Він пише:

„Про героїчне минуле Немирова нагадували тільки давні козацькі могили і вали, тільки легенди і пісні, що безперечно зберігались між брацлавським селянством.“

І дає такі коментарі:

„Зрозуміло, така характеристика Дорошкевичем творчости Вовчка, його апелювання до козацьких могил є ніщо інше, як одна з проб націоналістичних істориків української літератури показати всіх українських письменників у націоналістичному забарвленні.“

Отже, як бачимо, московські чекісти можуть знайти українську контрреволюцію навіть і в козацьких могилах з XVII. ст.

ПЕДАГОГІЧНА ШКОЛА, ХАРКІВ.

Школа основана професорами Соколянським, Протоповим, Залужним і др. Коло тої школи згуртувалися найвидатніші українські педагоги, щоб досліджувати педагогіку, слідкувати за педагогічними течіями на заході і творити нову школу. Від самого початку заложення, школа мала великий вплив на розвій українського шкільництва, учені педагоги випустили низку наукових праць, якими зацікавилися

навіть учені - педагоги західньої Європи. І як тільки чужі вчені звернули увагу на досліди українських педагогів, зараз і Москва зацікавилася їхньою працею, але в негативному значінні. Школу розпустила, а педагогів запроторила в Сибір.

В недовгому часі появилися в комуністичній пресі статті, що подали вияснення й причини розпущення педагогічної школи. Вони такі:

„Ця „українська школа“, як відомо, намагалася репрезентувати радянську педагогіку в нас на Україні. В дійсності була це школа українського фашизму в питаннях педагогіки. Ми маємо перед собою школу, яка являє собою рідну сестру педагогічних шкіл німецького, українського заграничного, італійського і інших фашизмів.“

Якийсь Хаїт пише про окрему українську педагогічну школу таке:

„Українська школа репрезентує один із видів того напрямку, що називається соціально - біологічним. Чому ми кажемо, що це один із видів?“

„Тому, відповідає Хаїт: „що український напрям виступив в деяких питаннях зі своїми формулюваннями раніш, ніж це зробила Москва і тому, що формулювання були в дечому відмінні від тих, що давалися навіть представниками соціобіологічного напрямку в РСФСР.“

„Таким чином, пише далі Хаїт; виходить, що українська школа не тільки випередила Москву, але Москва навіть і потім не зуміла стати повністю на правильні позиції. Звідси лозунг — подалі від Москви.“

Ясно й зрозуміло. Коли б Москва була першою, то все було б добре, а раз вона лишилася позаду, раз її випередив Київ чи Харків, то геть українську школу! Це значить будувати „социалистическую культуру“!

Михайло Лозинський, професор міжнародного права на Наук. Дослід. Інституті рад. буд. і права. На Україну виїхав 1927 р. Арештований 1934 р. і без суду висланий на десять років до концентраційного табору.

Вина Лозинського була в тому, що він на еміграції написав 1924 р. брошуру „З новим роком“. Умотивовання кари було таке:

„Фашист Лозинський розгортає в ній (в брошурі з 1924 р.) програму будівництва незалежної української держави,

розглядаючи цей лозунг, як засіб прикриття відриву УСРР від Рад. Союзу.“

Микола Хвильовий, український письменник нової доби, загинув од кулі 1933 р., яко жертва московсько - большевицького терору.

М. Хвильовий підняв перший, разом зі своїми однодумцями, протест проти нікчемної московсько - большевицької казньонщини на літературному фронті і викинув гасло „за гегемонію української культури“ і за орієнтацію її не на Москву, а на Європу.

„Українські письменники, писав Хвильовий: мусять орієнтуватися на Європу, бо Європа видала інтелігента в найкращому розумінні цього слова. Чорнокнижник із Віртембергу показав нам грандіозну цивілізацію й відкрив перед нами безсмертні перспективи.“

„Українська література рішуче й без застережень повинна взяти курс не на російську, а на європейську літературу. Від російської літератури, від її стилів українська поезія мусить як-мога швидше втікати. Подальше від Москви, — в ній нема нічого путнього, щоб можна навчитися.“

А в листі до пролетарської молоді обґрунтовує Хвильовий свої тези так:

„Що таке Європа? Європа — це досвід багатьох віків. Це не та Європа, що гние, це Європа грандіозної цивілізації, Європа Гете, Дарвіна, Байрона, Ньютона і т. д.“

Такий заповіт залишив Хвильовий українським письменникам перед самою смертю. За це судили його Каганович, Коссіор і другі большевицькі тирани і вимагали, щоб відкликав свій маніфест. Хвильовий не тільки не скорився Москві, а навпаки актуальність свого прояву заманіфестував власною кровю. Вистрілом із револьверу відібрав собі життя.

„Хіба я зайва людина, що так безмежно люблю Україну?“, писав Хвильовий, і та безмежна любов загнала його передчасно в могилу.

Гриць Косинка, визначний письменник імпресіоніст. Розстріляний.

Його провина:

„Гр. Косинка, як майстер імпресіоністичної новелі, виробився під впливом новелістів із сільською тематикою — Васильченка та Стефаніка, але сталося чомусь так, що Ко-

синка в найкращих своїх творах почав виявляти куркульські тенденції.“

„Сільська тематика особливо приваблювала українських націоналістів - фашистів. Село показували в своїх творах і Хвильовий, і Косинка. Село в їх творах живе своїм віковичним замкнуто хуторянським життям“.

Клим Поліщук, визначний український письменник, засуджений на 10 років каторги на Соловках за проповідування безтенденційности в письменстві.

Полонський, професор української мови. Підчас „чистки“ українських шкіл від українського професорського складу комісія усунула Полонського з промакадемії, а ГПУ засудила його на заслання на Сибір, де він і вмер. Причиною заслання Полонського була знов та сама контрреволюція, що за большевицькими джерелами проявилася так:

„В промакадемії був викладач української мови Полонський. Він намагається протягнути серед студентів промакадемії свої петлюрівські, жовто-блакитні твердження, мовляв: ви знаєте, погібає українська мова, тепер на Україні йде русифікація, — і основним гаслом тих, хто стоїть на правильних позиціях, — це нещадна боротьба проти російського великодержавного шовінізму.“

„Багато говорити про Полонського, пише автор статті: не доводиться. Хто він такий, — цілком ясно. Це український націоналістичний недобиток.“

Підмогильний.

Із промови Постишева:

„Як представляють наше совітське місто націоналістичні елементи в своїх творах? Візьмім, нпр. „Місто“ Підмогильного. Соціалістичне місто в його уяві — це очаг експлоатації селянства, що розкладає національний дух українського села. Письменник бачить у советськім місті тільки туман, гиду, проституцію, бюрократизм. Так представляє Підмогильний місто і старається представити, що сили українського народу — на селі.“

Лесь Курбас, режисер українського державного театру в Харкові. Арештований 1934 р., виселений на 10 років на Сибір. Невідомо, що з ним сталося.

Причина арештування — націоналізм, що проявився так:

„Діяльність української націоналістичної контрреволюції мала своє місце і на фронті театральному. В одному з най-

більших театрів України, саме в театрі Березіль під керівництвом Курбаса, цього злого генія, як його назвав Постишев, провадилася шкідлива робота на театральному фронті.“

В обвинуваченні Курбаса згадані такі провини:

„Відомо, що Курбас, починаючи свою акторську діяльність в українському театрі у Львові і Тернополі, ще від 1910 р. належав до українських соціал-демократів і неоднократно давав вистави на користь національного фонду в цих містах — і в Львові і в Тернополі.

„Курбас дістався до Києва 1916 р. і тут при національному клубі української буржуазії „Родина“ (що звучить поросійськи як родина) закладає студію, яка відтак перетворилася на „Молодий Театр“, що почав своє життя песою Винниченка „Базар“. Весь збір із тієї вистави йде на користь національного фонду.“

Наплутавши тільки нісенітниць, автор статті сичить далі так:

„Курбас, пишучи про завдання акторів, пропагує: Актор не піде в клуби й зборища людей шукати матеріялу і тем для своєї творчости. Він не буде шукати типів для зовнішньої імітації. Він буде шукати себе“.

„Куди ж він — радянський актор піде?“ питається автор статті і відповідає: „Ось послухайте, яку „путівку“ дає йому Курбас“.

„На гори високі піде він змагатися з вихрами бездонних провалів, слухати їхнього шуму й величі, впиватися клеком розшматованих хмар, що карами громів згоратимуть біля його ніг. Над море безмежне піде він піддаватися чарам його мінливости.

„Там він буде виховувати свою вражливість, фантазію, свою тверду потенцію“.

Інші Курбасівські гріхи були такі:

„Курбас пропагував 1918 р. замість реалізму символізм. Не визнавав за актором самостійної творчої ролі. Не ставив демонстративно російських пес“.

Це все, на що могли спомогтися большевицькі провокатори, і за це Лесь Курбас, замість слухати степових вітрів в Україні, дістав „путівку“ на схід, де, як ще живий, вслухується в нарікання нещасних жертв большевицького варварства.

Іван Сембай, публіцист, відсидів 14 місяців за комунізм у Галіфаксі, потім відіхав в Україну в жовтні 1933 р. Його

жінка, що на інтервенцію мін. зак. справ др. Е. Бенеша дістала з Москви дозвіл виїхати з двома дітьми з СРСР, подала такі відомості:

Сембай був заарештований заледве три місяці по прибутті на Україну, в Харкові 15. I. 1934 р. В тюрмі сидів без ніякого суду до 28. IV. 1934 р. На запит пані Сембай, за що арештували її чоловіка, дістала відповідь „Ніхто не знає — такий був приказ із Москви.“

28. IV. відправили Сембая без суду до концентраційного табору в Астрахані на 5 років. Пані Сембай хотіла відвідати чоловіка, але не дістала дозволу. Тимчасом дісталася до лічниці, де породила дитину. За п'ять днів по породі її викинули з лічниці, і хвора жінка опинилася з трьома малими дітьми на вулиці без засобів до життя.

10. X. 1934 р. міліціонер приніс їй телеграму від ГПУ з Астрахані, що її чоловік помер ще 19. червня. Як умер і на яку хворобу, ніяк не могла довідатися. Щойно перед відїздом довідалася від прокурора, що її чоловіка убив бандит. Не сумніваємось, що прокурор сказав правду.

Черняк, Лакіза, Калюжний, Пилипенко, Яровий, Яловий, Балабан, Озерський, українські письменники й журналісти.

Усіх їх арештували в зв'язку з виходом книжки Черняка „Листи з чужих країв“. Причини подані такі:

„У цій книжці автор, ніби об'єктивно подаючи вражіння про подорож закордон, затушовує й уникає питання клясової боротьби, а також тяжкий клясовий матеріальний стан робітничої кляси.“

КИЇВСЬКИЙ МОРД.

Дня 1. грудня 1934 р. сталася в Ленінграді важна подія: в будинку Ленінградської ради комуніст Николаев застрілив секретаря ЦК ВКПб, С. Кирова. З того приводу в Ленінграді і Москві відбулися арештовання, відтак суд, а в кінці езекуція кільканадцяти змовників.

Не будемо спинятися над тим, які події випередили вбивство Кирова, хто підготовляв змову і чому сам великий авгур Сталін виїхав до Ленінграду, щоб вести слідство особисто. Ті справи були вже достаточо вияснені, та є доволі велика література про це.

Ми хочемо спинитися над тим, як відбилася Ленінградська подія на Україні і на українському житті. Не зважаючи на те, що в тому часі в Україні не стався ні один терори-

стичний акт, що в змову проти Кирова не був замішаний ні один українець, большевицька преса кілька днів по атентаті розвинула скажену протиукраїнську кампанію. Наводимо приклади:

„Смерть усім ворогам Радянського Союзу, українським націоналістам - петлюрівцям, що змикаються з німецькими і польськими фашистами для відірвання України від Радянського Союзу. Вогнем і залізом знищити українських контрреволюціонерів - терористів, убивців нашого любимого товариша і лучшего соратника Сталіна, тов. Кирова. Хай живе наш рідний, геніяльний вожд, великий Сталін. Хай живе лучший соратник Сталіна, наш любимий П. П. Постишев.“

„Розбитий у відкритій політичній боротьбі клясовий ворог використовує всі засоби для того, щоб підірвати наш переможний соціалістичний наступ. Клясово ворожі недобитки більш тонко маскуються. Вони стають на шлях блокування ріжних контрреволюційних угруповань, контрреволюційні троцькісти блокуються з українськими націоналістами та великоросійськими шовіністами“...

Так і подібно писала вся преса Радянської України по смерті Кирова. А в той саме час з трибуни Київської міської ради гремів „любимий вождь“ українського пролетаріату Постишев:

„Наша партія, робітничка кляса, всі трудящі нашої країни зазнали важкої, неповоротної страти. Підлою рукою ворога, з наших рядів вирваний один із кращих лєнінців, один із найближчих соратників тов. Сталіна — Сергій Киров.“

Рештки недобитого клясового ворога безсилі підірвати нашу могутність. Ось чому ворог намагається з-за рогу нападати на наших кращих людей. Ми повинні бити ворога в лоб до кінця, до цілковитого його знищення. Смерть усім ворогам робітничої кляси, українським націоналістам, петлюрівським бандитам“...

По пресовій кампанії і по промові Постишева було ясно, ще московсько - большевицька чорносотенна згряя рішила використати лєнінградський атентат, щоб загасити свою звірячу шовіністичну спрагу в крові українських працівників культури. Так і сталося. Десять днів пізніше ТАРС подав таке повідомлення:

„Справи заарештованих останнім часом білогвардійців по обвинуваченні у підготовці терористичних актів проти працівників радянської влади по українській СРР передані

10. XII. 1934 р. на розгляд військової колегії найвищого суду СРСР.“

А по чотирьох днях ТАРС знов подавав:

„Київ, 13—15. грудня 1934 р. Виїздна сесія військової колегії найвищого суду СРСР під головуванням тов. Ульриха, у складі членів Колегії т. т. Ричкова і Горячева розглянула в м. Києві справи: (слідують прізвища 37 обвинувачених), по обвинуваченні в організації підготовки терористичних актів проти працівників радянської влади.

Суд установив, що більшість обвинувачених нібито прибула до СРСР через Польщу, а частина через Румунію, маючи завдання по вчиненні на території УСРР ряду терористичних актів. При затриманні у більшості обвинувачених забрані револьвери і ручні гранати.

Керуючись постановою Президії ЦВК СРСР від 1. грудня ц. р. і арт. 54—8 та 54—11 КК УСРР, виїздна сесія Київської Колегії найвищого суду СРСР присудила:

1. Сказинського Романа, 2. Крушельницького Івана, 3. Крушельницького Тараса, 4. Лебединця Михайла, 5. Шевченка Романа, 6. Карабуда Анатолія, 7. Сидорова Петра, 8. Косинку - Стрільця Григорія, 9. Фальківського Дмитра, 10. Оксамита Михайла, 11. Шербину Олександра, 12. Терещенка Івана, 13. Буревого Константина, 14. Влиська Олексія, 15. Дмитрієва Євгенія, 16. Богдановича Адама, 17. Бутузова Порфірія, 18. Бутузова Івана, 19. Полевого Домініка, 20. Блаченка Якова, 21. Полевого Домініка, 22. Хоптяра Івана, 23. Борецького Петра, 24. Луцянова Леоніда, 25. Півненка Константина, 26. Брощенко Гаврила, 27. Матяшка Сергія, 28. Ляшенка Олександра — **розстріляти.**

Майно всіх конфіскувати.

Вироки виконані.

Справи: Крушельницького Антона, Бачинського Юліяна, Масика Василя, Левицького Василя, Схрипи - Козловської Ганни, Ковалева Левка, Гольмер - Дідушка Петра, Фіницького Олександра і Ступіна Герберта військова колегія найвищого суду СРСР, зважаючи на те, що виявились нові обставини, постановила направити на додаткове слідство.“

По додатковім слідстві військова Колегія найвищого суду СРСР засудила всіх вище названих від 5 до 10 років заслання в Сибір. Таким способом 15. XII. 1934 р. в столиці України жертвою московсько - большевицького шовіністич-

ного божевілья впало 37 невинних українців між ними двоє старих.

Причини:

В акті обвинувачення закидували арештованим, що більшість із них дісталася до УСРР нелегально через Польщу і Румунію. Це твердження є звичайною видумкою й брехнею, бо з 37 осіб тільки семеро приїхало до УСРР з чужини, але не нелегально, як твердить акт обвинувачення, а навпаки — цілком легально, на запрошення уряду, зі заграничними пашпортами і советськими візами, що їх видали советські консуляти у Львові і в Чехословаччині. Рівно ж неправда, що деякі прийшли в Україну через Румунію. Ні один із розстріляних через Румунію не перейшов, всі їхали прямо з Польщі, а один через Німеччину, Литву, Москву і т. д.

Далі акт обвинувачення твердить, що в більшості з арештованих найдено ручні бомби і револьвери. Не маємо змоги перевірити правдивість цього твердження, але віримо, що найшли, бо тайна поліція, та ще ГПУ, як що їй таких доказів треба, може знайти не то, що бомби й револьвери, але й скоростріли. Сумніваємось лише, щоб 76-літній Крушельницький і 63-літній Бачинський відважилися тримати бомби в своїх помешканнях. Щодо інших не перечимо, але що в цьому незвичайного? Коли в советах і шкільна молодь ходить до школи з револьверами і ножами, то чому ж дивуватися дорослим? Незрозуміле одно, а саме те, як змовці, що кожної хвили могли чекати відвідин поліції, відважилися держати в себе вдома револьвери, а навіть бомби?

При кінці акт твердить, що всі оскаржені призналися до вини, називали себе скаженими собаками, виродками і просили покарати їх якнайгостріше. І цей аргумент не може нікого переконати, бо не було ще ні одного процесу в СРСР на протязі 20 років, де б підсудний не признавався до вини. А признається кожний однаково, після певного, завсіди того самого взірця: насамперед каже, хто він такий — отже, скажений пес, виродок, зрадник, архізлочинець і т. і., а потім просить для себе найбільшої кари. Ще ні один підсудний не сказав, що він порядна людина, ні в чому не винен і не просить кари. Аргументи ці вже нині нікого не переконують. Кожний відчуває лише відразу і гидкість до большевицьких судів, відноситься з погордою і обуренням до советської політичної юстиції, як з погордою і обуренням згадує про святу інквізицію, процеси з відьмами і чарівниками.

Немає ніякого сумніву, що огидний морд у Києві був виконаний на тлі національної ненависти. Того свідком советська протиукраїнська пресова кампанія, погромницька промова Постишева в київській міській раді, а крім того ще й та обставина, що ні перед, ані по ленинградським замаху ніякого атентату і змови на большевицьких „кращих“ людей на Україні не було.

ПРОТОКОЛ, СПИСАНИЙ З ЖІНКОЮ (чешкою) ПРОФ. П. ЛИСЮКА.

„В р. 1928 дістав мій чоловік од уряду УСРР в Харкові дозвіл на виїзд до ССРСР. Дня 17. III. 1928 р. ми виїхали до Харкова, де чоловік дістав місце професора в ботанічному саду. За якийсь час перевели його з невідомих причин до німецького Інституту в Одесі. Коли професори росіяни вимагали, щоб чоловік читав лекції в російській мові, а не в німецькій, він одмовився, покликуючись на політику партії в національному питанні. Від того часу росіяни ставили йому ріжні перешкоди в науковій праці. Закривали кабінет, не давали користуватися бібліотекою, тощо. Через кілька місяців чоловіка перевели знов до Харкова на посаду в гідрологічній стації.

До 1930 р. жилося нам досить добре. Не було в нас надбутку, але чоловік був вдоволений, що може працювати для свого народу. По тридцятому році відносини на Україні ставали чим раз гірші. В р. 1932 зачався страшний голод, а в парі з тим і переслідування українців. По цілій Україні масово арештували людей, і ніхто не знав, за що.

В місяці листопаді 1932 р. харківське ГПУ арештувало Веретку, др. Чеховича, др. Романишина, а 1. I. 1933 р. др. М. Романюка, відтак 2. I. Герасимовича і др. А. Бабяка.

Дня 1. II. 1933 р. прийшла черга на нас. До нашого помешкання прийшло 6 чекістів, всі були жиди. Перевернули ціле помешкання, забрали всі шкільні підручники географії, ботаніки і забрали з собою чоловіка. Трус переводив секретар „Тройки“ ГПУ. Блоік. Мужа примістили в арештах на прославленій в нас „Тройці“.

Другого дня я зайшла до ГПУ запитати, за що арештували чоловіка і чи можу принести йому харчі. Відмовилися дати відповідь і не дозволили приносити харчі. Порадили звернутися до Азарова, що вів слідство. Азаров не дав мені ніяких інформаций. Під доглядом Азарова сидів мій чоловік

чотири місяці, а потім перейшов до рук Бордона, що мав із чоловіком один „допрос“, потім до Блюмана з трьома „допросами“. Ці два держали чоловіка три місяці. Блюман знав, що чоловік мій хворий на туберкульозу, проте держав його в підземній келії.

Щойно в червні 1933 р. довідалася я від Блюмана, що чоловікові поставлено обвинувачення за контрреволюцію і шпіонаж згідно з § 54, ст. II. Чоловіка держали весь час у спецкорпусі при Чернишевській вул., а пізніше перевезли до в'язниці на Тюремній вул. Коли я одної п'ятниці принесла чоловікові харчі, мені сказали, що його вже нема в тюрмі. Щойно від прокурора Ярошевського я довідалася, що стан здоров'я мого чоловіка дуже важкий і тому перевезли його до тюремної лічниці на Холодній Горі. По кількох інтервенціях я дістала дозвіл на побачення з ним.

Пів години я дивилася на свого чоловіка і не могла повірити, що то він. З 35-літнього чоловіка зробився висохлий, сивий, згорблений дід. Ми майже нічого не говорили. До лічниці я ходила майже кожного дня з харчами, бо „казьонні“ харчі були дуже погані. Юшка з дрібних риб і костей.“

„Не питали ви чоловіка, за що його арештували?“

„Про ці речі не можна було цілком говорити, бо цілий час стояв коло нас один чекіст і міг кожної хвили перервати побачення.“

„Бачилися ви з чоловіком щодня?“

„Ні. За два місяці всього три рази. При останнім побаченні я дістала тайно від чоловіка записку такого змісту: зайди до прокурора й попроси, щоб мене звідси взяли. Нехай мене ліпше розстріляють, бо тут животіти немає сили.“

Інтервенції не було треба, бо третього дня після тієї записки мужа пустили додому, але вже невилічимо хворого. Дні, що їх я пережила потім з мужем, не дадуться оповісти. Цілі ночі не спав, вискакував з постелі, говорив речі, яких я не розуміла. Коли я питала його, що з ним діється, відповідав, що має страшні сні.“

„Не питали ви чоловіка, як був вдома, про причину його арештовання?“

„Питала. Але все діставала одну відповідь: Не знаю. Казав, що підчас слідства вимагали від нього, щоб признався до контрреволюційної діяльності.“

„Не розказував, як з ним обходилися в тюрмі?“

„Ніколи мені не сказав ні слова аж до смерти, хоч як я

хотіла довідатися про це від нього. Сказав тільки, що перед виходом із тюрми, мусів був підписати заяву, що ніколи й нікому не признається про те, що чув і бачив у тюрмі. І справді це приречення додержав.

По чотирьох місяцях у березні 1934 р. мій чоловік умер і лишив мене і семилітнього сина Петрика. По похороні я дістала з ГПУ посвідку, що мій чоловік невинний і його випускають на волю.

На похорон зійшлося багато людей, головно жінок політичних в'язнів. Я цього трохи боялася, бо то випадало як демонстрація. З одної промови я запам'ятала таке речення проф. Шкорбутова:

„Петре Івановичу, ви вмерли тому, що ви чесна і добра людина.“

„Могли б ви сказати нам дещо про других арештованих на Україні?“

„Їх багато. Не знаю, від кого зачати“.

„Що ви знаєте про професора Рудницького?“

„Його арештували через два місяці після того, як ув'язнили мого чоловіка.“

„Був якийнебудь процес з Рудницьким?“

„Не було. Судив III. відділ ГПУ і засудив на 5 років заслання, його дітей на три роки видалення з України. На початку аж до мого від'їзду з України 18. IV. 1935 р. Рудницький жив у концентраційнім таборі на Україні і виконував там обов'язки помічника лікаря.

Тоді також арештовано проф. М. Лозинського й засуджено на 10 років заслання на Кему. Арештований др. Романок дістав 10 років т. зв. політичної ізоляції.

В грудні 1932 р. арештували др. Чеховича Мирона у хвилі, коли він розмовляв з Естернюком, особистим секретарем Скрипника. Чехович дістав також 10 років і перебуває десь за Московією.

На 10 років заслання засудили ще др. Г. Онишкевича, інж. Верхового, др. Моспана, др. Фурієра, проф. Вахнюка, а його жінка дістала 5 років. Це лише ті, що з ними ми зналися з Праги, про інших не знаю. Знаю, що в тім часі переводили масові арештування українців по цілій Україні.“

Н Е П Е Р Е М О Ж Н А І Д Е Я .

Від „Великої Руїни“ український нарід не пережив більшого потрясення, як під большевицьким режимом, переду-

сім в добі насильної колективізації. Вже двадцять років кле-котить народня стихія і з напруженням усіх фізичних і мо-ральных сил відбиває большевицьке насильство й варварство. Двадцять повних років гуляє розбещена большевицька орда і чинить на українським національним організмі нечувані звір-ства. По переведенні насильної колективізації і по поголов-нім морді українського населення, здавалося, що прийшов кінець визвольній ідеї.

Московсько - большевицькі насильники проголосили урбі ет орбі:

„Український націоналізм вирваний із корінням, вороги народу, українські націоналісти - контрреволюціонери роз-биті до-щенту. Україна, нероздільна частина Советського Союзу, в спілці з іншими республіками твердо й непохитно прямує до завершення соціалізму. Український нарід сам відсудив і знищив підлих диверсантів, підлих агентів і укра-їнського, і заграничного фашизму. По шляху, який нам ука-зали Ленін і Сталін, в союзі з іншими народами, український нарід прямує до заможного й щасливого життя.“

Але не минуло навіть кілька місяців по опублікованні цього проголошення, як наспіли з України знову тривожні вісти до Москви.

Український нарід, опам'ятавшись від пережитої траге-дії, знову мобілізував свої сили, щоб показати Постишевим, Косіорам, Кагановичам і всій розбишацькій большевицькій компанії, як непридатний для нього шлях Леніна і Сталіна та як невиносиме для нього „щасливе й заможне“ больше-вицьке життя.

На засіданні правничої комісії в Правничому Інституті, виступив молодий учений Петренко - Самійленко і, замість дискусії по прочитаному рефераті, перевів критику роботи партії в національному питанні. До нього долучився Кова-ленко, Тюків і другі. Партія піддержує русифікацію України — кричить авдиторія.

В іншому знову місці на партійних зборах Інституту Марксизму й Ленінізму, член президії Наумін виголосив із трибуни бойову промову, що в ній домагався рівних прав для українського народу. До нього приєднуються члени ко-лективу ДВОУ Касяненко і Ткачук і обвинувачують партію в ворожості до українства.

За інтелігенцією підносить голос і українське робітниц-тво. На фабриці ім. Сталіна бунтуються проти сталінської

політики робітники з молодим Сливенком на чолі. А в Грушині цілий партійний актив виніс ухвалу, що треба боротися з головною небезпекою в Україні — з російським великодержавним шовінізмом.

Російська комуністична преса знов ударила на сполох і повідомляла:

„В Донбасі ГПУ прийшло на широко розвинену націоналістичну організацію, що провадила ворожу агітацію між робітництвом за відірвання України від Советського Союзу. Агентів українського фашизму, підлих зрадників народу розгромлено.“

„На київських заводах помітна ворожа націоналістична агітація. Деякі робітники, що стоять під впливом ворожих елементів, ведуть протистаханівську кампанію на заводах. Заводські партійні органи повинні звернути більше уваги ворожій агітації.“

„Ворог не спить. До-щенту розгромити ворогів народу, українських націоналістів, агентів фашистських інтервентів, що загніздилися на радянських ВИШах і культурних установах.“

„Вороги нашої соціалістичної батьківщини по ріжному маскуються і ведуть між населенням ворожу нам агітацію. По деяких районах відвідують сільське населення бандуристи. В тих бандуристах викрито замаскованих ворогів народу, підлих агентів, контрреволюціонерів.“

„В українському столичному оперному театрі викрито ворожу організацію „схвильованих ентузіястів“, що по ріжному вели агітацію проти російської мови і російських мистців у театрі. Шкідників із театру усунено.“

„В одному з районів України звільнили зі служби 300 учителів, в другому 100 учителів українських націоналістів за контрреволюцію. Для звільнення служили такі причини: „визивает подозрение“, „неясние места в автобиографии“, „ставленник врага“ і т. д.“

Не лишився по заду і український комсомол. Найновіші справи подають, що в комсомолі України була переведена нова чистка. Арештовано цілий актив в столиці і на провінціях за націоналізм і протисовєтську чинність.

Як видно з наведених цитат, український нарід, всупереч запевненням офіційних большевицьких осіб про розвиття українського сепаратизму, показував далі, як він ненавидить большевицький режим, як непридатний для нього шлях Ле-

ніна й Сталіна, як небажана йому дружба з московським народом. Він доказував і доказує по нинішній день ділами, о-святченими новими жертвами, що українська визвольна ідея далі живе і вічно житиме, без огляду на те, як довго прий-деться йому боротися за її здійснення.

Свідком цього є й інша подія, що відограється вже ці-лий 1938 р. і що є в тісному сполученні з протибольшевиць-кою акцією в Україні. Маємо на увазі зміну цілого партій-ного проводу в Україні. Полетів найвірніший соратник Ста-ліна, Постишев, не вдержався навіть той, що довгі роки спе-ціалізувався на українській контрреволюції, славнозвісний чекіст Баліцький. Помандрував за ним на Соловки знаний руський патріот Попов, Коссіор, а з ними зникли в підзе-меллях Хвиля, Любченко, Хоменко, Хатаевич, Усенко і бага-то інших. Навіть не вдержав старий Петровський. І він за-разився націоналізмом, хоч як був імунізований. Тепер по-казують його на московських парадах. Що робить перед і по парадах, тяжко сказати.

З поданого бачимо, що большевицька bestія вступає до нової фаза шовіністичного божевілля.

ВСІ НАРОДИ ВОЮЮТЬ ПРОТИ МОСКВИ.

Боротьбу проти Москви за цілковите визволення веде не сам український нарід, не тільки він. В тяжких змаганнях підпирають його і всі інші неросійські народи. Для доказу цього вистарчать нам хоч би такі інформації, що їх подає советська преса:

„У Вірменській республіці розстріляно вісьмох високих урядників вірмен за націоналізм і змагання відірвати Вірме-нію від союзу.“

„Бистре око Єжова викрило в Киргизькій автономній ре-спубліці ворогів народу, в ЦК партії і у ВЦКУ і в совнарко-мі. Ворог ліквідований, прийшли нові люди. Прошло багато місяців, і показалося, що в Киргизії новий апарат засміче-ний ворогами народу — націоналістами й шпіонами. Всіх по-тягнула советська влада до відповідальности.“

„Голова советів Таджикистанської советської республі-ки Ракгімбаев був арештований разом із другими видними працівниками Таджикистану за протиреволюційну діяль-ність.“

„В Туркестані розстріляли цілий совет за шпіонаж і са-ботаж.“

„В Грузії переводять основну чистку. Було розстріляно багато грузинських політичних, господарських працівників за саботажі і націоналізм.“

„В Білоруській республіці поповнив самогубство голова білоруського уряду Червяков, голова советів Волькович і багато других офіційних представників політичного і культурного життя Білоруської Республіки були арештовані. Всім закидують саботаж і націоналізм та вдержування звязків із українською опозицією.“

„В Карельській автономній республіці переведено масові арешти. Арештованим закидують націоналізм і шпіонаж.“

„В Узбекській ССР засуджено 18 людей на смерть за контрреволюцію і націоналізм.“

БОЛЬШЕВИЦЬКІ СОЦІАЛЬНІ МІСТЕРІІ.

Ще й досі є в світі, а також і між українським громадянством соціалісти й соціалістичні групи, що деякі в добрій вірі, а інші в злій намагаються доказати, що Советський Союз є країною, якщо не ідеальною, то принаймні єдиною, де немає національних переслідувань, де національне питання розв'язано вже давно, де робітники користуються всіма політичними і соціальними правами. Про національну рівність ми вже вище говорили. Тепер звернемося до соціального становища робітників, приглянемося, в яких матеріальних умовах живе пролетаріят першої „пролетарської“ держави.

Советська суспільність нині ділиться на кілька каст: пануючу бюрократію, що опирається на упривілеоване ГПУ. та на селянську й робітничу масу, що не має ніяких прав і вигод. Трудові маси селянства й робітництва знаходяться в явно - невідлучному стані. Щоб оволодіти тими масами й паралізувати вибухи їх невдоволення, большевики впровадили до робітничих рядів пролетарський антагонізм. Впровадженням т. зв. стахановщини розбили робітництво на два ворожі табори упривілеованих стахановців і паріїв, яких число доходить до 80%. Силою цих обставин на заводах і промислових центрах витворився такий стан, з яким не стрічаємось ані в одній капіталістичній державі. Вістки про боротьбу між стахановцями і робітничою масою виглядають іноді, як вісті з громадянської війни. Погроза Сталіна: „всі, що будуть проти стахановщини, дістануть по зубах“... а потім такі самі погрози ЦК ВКПб:

„Советська влада змете з лиця землі всіх тих, що ведуть протистаханівську кампанію“... є найкращим доказом того. Бачимо отже, що й „дипломатичний“ вислів Сталіна і пересторога ЦК ВКПб виразно свідчать про те, що між робітництвом у СРСР не все в порядку. Пошукаймо тепер джерел того стану.

В московській „Правді“ з дня 12. II. 1938 р. в статті „Штатна вакханалія“ читаємо таке:

„Не зважаючи на всі заходи, число штатів у нас неймовірно росте. Навіть вудумано різні нові титули для приміщення більшого числа службовців: „записчик простоев“, „бухгалтер-калькулятор“, „секретарь - корректор“, „секретарь - економіст“, „секретарь - табельщик“, „секретарь-чертежник“ і т. д. Такі титули коштували державу мільйони рублів. В установах Донбасу було в 1937 році 2481 цілком зайвих урядовців, що побрали від держави дурно 1,639.277 руб. В Наркоматі лісного промислу розтрачено на платню 5,701.000 руб. більше, як було призначено. Іншим службовцям переплатили 15,631.000 руб. В головній управі папірового промислу розтрачено на платні на 320.000 рублів більше, хоч службовців було на 136 осіб менше від призначеного штату.

Директор заводу в Іванові підвищив платні так: собі з 1000 на 1250 рублів, головному інженерові з 700 на 900 рублів, заступникові інженера з 500 на 800 рублів місячно і т. д. Таких фактів багато.

Завод „Красний керамик“ платив 10.000 рублів річно завідуючому, що цілий час жив у Москві.“

З приводу 20-літньої річниці СРСР центральний орган комуністичної пропаганди в Базелі „Рундшав“ опублікував книжку, нашпиковану самими урядовими, а при тому астрономічними цифрами. Про що довідуємось із тієї книжки?

Скількість населення СРСР 180 мільйонів (ст. 1649).

Помешкання. Мешкальний простір міст СРСР вносить 250 мільйонів квад. метрів. В містах, в робітничих кольоніях живе найменше 40% всього населення, себто 72 міль. мешканців, що мали в 1936 р. 250 міль. кв. метрів мешкального простору, це значить, що на одного громадянина припадало 3,5 квад. метра, тим часом як гігієнічний мінімум повинен вносити 7—10 квад. метрів.

Виріб продуктів. М'ясо. Державні ятки в р. 1936 дали 773.000 метричних сотнарів м'яса (ст. 1677). Коли припусти-

мо, що селянство, себто половина населення, цілком не консумує мяса, то друга половина, 90 міль., сконсумувала 773.000 метр. сотн. Це значить, що на одну особу на рік припадало 90 дкгр., або місячно одна особа діставала 7,5 дкгр. мяса.

Вудженини. Вироблено 170.000 тон вудженин. Припадає на особу річно (без 90 міль. селян) 1,9 кг., а на місяць 16 дкгр.

Сир. Вироблено 25.000 метр. сотнарів. За рік і на особу припадає менше, ніж 3 дкгр. сира. Повторюємо: менше ніж 3 дкгр. сиру припадає на особу за цілий рік.

Загальний народній дохід виносив в р. 1937 100 мільярдів рублів (ювілейне справоздання ТАСС-у, Москва), себто на особу за рік 555 рублів, або 1665 чеських корон. В тому самому році купна сила громадян малої ЧСР виносила на особу і за рік 4000 корон.

Вище ми документарно показали, що советські директори, урядовці і техніки заробляють від 500 рублів місячно в гору. Яку ж платню дістає робітник, про це нігде в советських статистиках ніхто не довідається. Тому ми користуємось приватним свідоцтвом про заробітну платню советського робітника, розуміється, не стахановця.

Французький комуніст, член ВКПб, М. Івон, що перебував у ССРСР від 1926 аж до 1937 р. і працював за робітника в різних фабриках, при кінці 1937 р. вернувся до Франції і написав про життєві умови советського робочого так: „коли робітник заробляв за царського режима 30 рублів на місяць, то платив за 1 кг. житнього хліба 5 копійок; це значить, що за свою платню він міг купити 600 кг. хліба. Тепер робітник заробляє 220 руб. у місяць і платить за 1 кг. того самого хліба 85 коп.; це значить, що за теперішню платню він може купити лише 260 кг. хліба, себто на 360 кг. менше від того, що він діставав перед революцією. Але треба мати на увазі, що не всі робітники заробляють 220 руб. на місяць. Є такі, що не беруть більше, як 150 рублів.“

„Машино - тракторні станції Сталінського району не заплатили трактористам 3.400 рублів платні, а колхози не видали десятки тисяч пудів хліба.“

„Колхозники багатьох районів Дніпропетровщини не дістають цілком ніяких продуктів.“

„Брак мануфактури виріс до величезних розмірів.“

Таких відомостей можна би виписати з советської преси без кінця і ліку. Ми обмежимося на приведених щойно

повідомленнях, бо й того досить, щоб докладно з'ясувати соціальні умови робітників у СРСР та його положення су-проти панівної большевицької касті.

ГОСПОДАРСЬКА АКРОБАТИКА.

Советський Союз є знаний також з того, що з неймовірною швидкістю будує грандіозні гіганти, намагаючись „перегнати“, як кажуть большевики, капіталістичну Європу. Дійсно, Сталін гонить за Європою і можна сказати, „переганяє“. Виростають Дніпрельстани, Магнітогорськи, канали, пром-трести, рибпроми, шовкпроми, крілферми, штраусферми і т. д. і т. д. Все це величаве, єдине в світі і Бог знає яке. Але як воно виглядає зблизька, до цього нема нікому ніякого діла. Важно, що всім цим одушевлюється інтернаціоналістичний пролетаріят, ну і ще деякі „пролетарі“. Як відомо, основним гаслом большевицької господарської політики на початку влади большевиків було: „Колективізація плюс елек-трофікація — єто социализм.“

Через колективізацію стратили большевики багато мільйонів людей, а ще більше мільйонів коров, коней, овець, кіз і т. д. Вибудували Дніпрельстан, але електрифікація донині не переведена. Давніше селянин світив нафтою, тепер світить скіпками, або ж і цілком не світить. Те саме з іншими гігантами. З різних грандіозних фарм (крілики, струсі, то-що), лишилася лише слава про те, що вони проковтнули величезні суми, а крілики як і колись гніздилися в степах, так і тепер там гніздяться. Не голосяться до сталінського колективу.

Тепер подивімся до менших гігантів, як там ведеться господарка, що і як виробляється:

„Тормазний завод“ ім. Кагановича втратив 1937 р. 1,5 міль. рублів.“

„Завод „Красний пролетарій“ в повному розвалі. Продукція впала з 1937 р. на 50%. Організація в повному безладді. Робітників міняють кожного тижня, які тільки й те роблять, що нищать матеріал і машини. За 1937 р. завод мав втрат на десять з половиною мільйонів рублів.“

„Главтрубсталь“ і „Машзбут“ недопустимими трансакціями заробляють величезні суми, яких уживають на удержання непродуктивного й непотрібного персоналу „Машзбуту.“

„В „Союзтракбуді“ великі мальверзації, в наслідок чого „Союзтрикотаж“ в повному розкладі.“

„Ленинська кузня“ в Києві за 11 місяців 1938 р. виконала програму по валовій продукції 77%, а по товарній заледви 40%.“

„У взірцевім господарстві совхозу „Коніно“ загинуло за 1936-7 роки 3912 расових пацюків, а від січня 1938 р. до сьогодні 1267.“

„Фабрика вагонів в Куйбишеві виконала в листопаді плян на 58%, але з тої продукції припадає 65% на брак.“

„Автозавод ім. Молотова не додав державі в 1937 р. 10.300 автомашин і на 45 міль. запасних частин. В першому кварталі ц. р. не додано 300 авт і на 10 міль. запасних частин.“

„В Донбасі пекарні Артемовського і Славянського заводів виказали дефіцит в 1937 р. пів міль. руб. Сталінський трест за два перші місяці 1938 р. мав дефіциту пів міль. рублів.“

„Наркомліс виказав, що в лісовій промисловості виконано плян за 10 місяців на 44%.“

„Армія ревизорів Наркомфіну на місцях числить більше як п'ять тисяч осіб. На їх удержання держава витрачує 60 мільйонів рублів річно, але толку з цього ніякого. Як в минулому році, так і в цьому викрито величезні порушення фінансової дисципліни. Усюди самі крикливі непорядки.“

Транспорт. „Число катастроф і аварій на советських залізницях за 1934 р. виносило 62.000. У січні 1935 р. було 7.000 а в лютому 5.000. За 1934 р. пошкоджено близько 7.000 паровозів, розбито цілком 4.000 вагонів, а пошкоджено 60.000 вагонів. За той самий рік фабрики дали залізницям 19.000 вагонів.“

Водяний транспорт. „Знизився в 1937 р. на 74% в Каспю, а на Чорному морі на 76,4%.“

Причина такого явища криється передовсім у поганім ремонті і масових аваріях. Фактична втрата водяного транспорту виносила в 1937 р. 274 мільйонів рублів. На ремонт чотирьох пароплавів витрачено вже 5 міль. рублів, але ні один пароплав не відремонтований. Чому? Тому, що Наркомвод веде цілком безплянову роботу.“

„Завод ім. Марті в Одесі переводить ремонт пароплава „Тбілісі“, що мав коштувати 308.000 руб. Досі виплачено на ремонт 1,700.000 рублів, а пароплав і ще не готовий. Те саме з пароплавами „Тайфун“ і „Харків“. Ситуація в Чор-

До цього бою мобілізує всі свої сили й противник. Московсько - большевицькі деспоти приготують новий масовий погром українського населення. Їм вторує і реакційна білогвардійщина. Представник московської еміграції, генерал Деникин в проголошенні до руської еміграції при кінці грудня 1938 р. заявив, що проти українського сепаратизму повинні об'єднатися всі руські люди без різниці партій і ідеологій, білі й червоні.

На цю погрозу українська суспільність повинна дати білій, чорній і червоній Москві достойну і ясну відповідь.

Ми повинні відкинути тепер всі непорозуміння і особисту ворожнечу, мусимо притупити нахили до отаманії, славоманії, культу особистого терору й організувати народну єдність і солідарність. Мусимо створити народний організм миру, спокою і конструктивної праці, заложеної на справедливості до всіх, не лише до самого себе. Партії, групи і поодинокі індивіди мусять підпорядкувати свої інтереси інтересам нації. Новий український національний організм повинен опертися на любові до народу і батьківщини.

Наш нарід пережив страшну трагедію. Крім мільйонів селян і робітників, Україна стратила три генерації молоді інтелігенції і всю стару. Перед нами тяжке й важливе завдання. Мусимо загоїти рани народу, мусимо заступити йому тих, що ніколи вже не стануть до праці, мусимо вивести наш нарід із господарської руїни та з морального упадку, до яких впхнув його большевизм.

Щоб достойно виконати це завдання супроти народу та історії, повинні ми відкинути все те, що не витримало тяжкої проби перед двадцятьма роками, і хопитися того, що є в нашій народній традиції найповніше й найславніше для будування кращої майбутності собі і наступним генераціям.

З тією свідомістю і певною волею повинні ми вступити до нової фази боротьби і праці.

Джерела

- М. Скрипник: До теорії боротьби двох культур. (ДВУ).
- В. Затонський: Національна проблема на Україні. (ДВУ).
- Е. Гірчак: Завдання національно-культурного будівництва.
- М. Скрипник: Нові лінії в національно - культурному будівництві. Біб. Бол. ч. 24.
- Ф. Голуб: ЛКСМУ в культурно-національному будівництві. Біб. Бол. ч. 19.
- В. Ленін: Собрание сочинений. Т. XVI, XXVII.
- И. С. Марксизм и национальный вопрос. 1903.
- Антонов - Овсенко: Записки о гражданской войне. Т. I.
- XI. сезд партии, стен. отчет. ст. 66.
- Бібліотека Большевика України, №24, ст. 51, 37; № 19, ст. 18, 19.
- Пролетарська Правда, ч. 238, 1931.
- Вісті, ч. 166, 1930; ч. 6, 1929.
- Будівництво Радянської України, I, II.
- Життя й Революція, кн. II. 1929.
- Стеногр. звіт Пленуму ЦК КПБУ, 1—6, VI. 1926.
- Большевик України, № 2, 3. 1928.
- Комуніст, ч. 120. 1934.
- Правда, № 186. 1933.
- Стеногр. отчет пленума ЦК і ЦКК ВКПб, 11. I. 1933.
- Пролетарська Правда, ч. 173. 1932.
- Вісті, 9. X. 1932.
- Комуніст, 28. VII. 1928.
- Пролетарська Правда, ч. 157. 1932.
- Стеногр. звіт пленуму ЦК КПБУ, 19. VI. 1933.
- Комуніст, 8. I. 1931.
- Правда, 2. XII. 1932.
- Вісті, 10. VIII. 1932.
- Пролетарська Правда, ч. 157. 1932.
- Вісті, ч. 188. 1933.
- Пролетарська Правда, 286. 1934.
- Комуніст, 27. VI. 1934.
- Гудок, ч. 170. 1937.
- Известия, 1. VIII. 1937.
- Пролетарська Правда, 262, 1934.
- Пролетарська Правда, ч. 194. 1933.
- Молода Гвардія, ч. 107. 1933.
- Молода Гвардія, ч. 1020. 1933; ч. 1016. 1933.
- Комуніст, 30. VII. 1932.
- Пролетарська Правда, ч. 159. 1934.
- Пролетарська Правда, ч. 245. 1934; ч. 271. 1934; ч. 195. 1935.
- Комуніст, ч. 108. 1934; ч. 214. 1934.
- Пролетарська Правда, ч. 140, 159, 216. 1934.
- Пролетарська Правда, ч. 12. і з дня 10. XI. 1934.
- Комуніст, ч. 117, 113, 106, 84, 108, 118. 1934.

- Пролетарська Правда, ч. 195. 1935.
 Вісті, ч. 276. 1934.
 Вісті за січень, 1937.
 Комуніст, ч. 115, 116. 1934.
 Вісті, ч. 254. 1934.
 Пролетарська Правда, ч. 268, 271.
 1934.
 Пролетарська Правда, ч. 12. 1935.
 Комуніст, ч. 113. 1934.
 П. Постишев: Статті й промови, ст.
 70.
 Комуністична Освіта, ч. 1. 1934.
 XVI з'їзд КПБУ, стен. протокол, ст.
 107.
 Комуністична Освіта, ч. 3. 1934.
 Известия, 17. I. 1934.
 Пленум ЦК КПБУ в листопаді 1934
 р., промова Постишева.
 Правда, № 17. VIII. 1937.
 Вісті, ч. 13, 31, 94. 1930.
 Комуніст, ч. 98, 118. 1934.
 Комуністична Освіта, ч. 2. 1934.
 Правда, 13. X. 1936.
 Правда, 25. I. 1935.
 Правда, ч. 326. 1933.
 Радянська література, ч. 4. 1933.
 За Марксо - Ленінську Критику,
 ч. 7. 1933.
 Правда, 29. XII. 1937.
 Пролетарська Правда, ч. 174. 1934.
 Вісті, ч. 245. 1937.
 Правда, ч. 252. 1937.
 Комуніст, ч. 74. 1934.
 Пролетарська Правда, ч. 125. 1935.
 Комуністична Освіта, ч. 1. 1934.
 Комуніст, ч. 113, 120. 1934 і з дня
 24. VIII. 1934.
 М. Москвин: Хожденне по Вузам,
 ст. 5.
 Пролетарська Правда, ч. 63. 1935.
- За Індустріалізацію, 18. IV. 1935.
 Пролетарська Правда, ч. 270. 1931.
 Червоний Шлях, 8—9. 1933.
 Пролетарська Правда, 29. XI. 1931.
 Комуніст, ч. 29. 1934.
 Комуністична Освіта, ч. 2. 1934.
 Вісті, 18. VII. 1934.
 Правда, ч. 158. 1933.
 Пролетарська Правда, ч. 84. 1932.
 Пролетарська Правда, ч. 291. 1934.
 Правда, ч. 325. 1934.
 Молодий Большевик, ч. 16. 1932.
 Пролетарська Правда, ч. 65. 1935.
 За Індустрію, 4. IV. 1935.
 Правда, ч. 19, 24. IV. 1935.
 За Індустріалізацію, 18. IV. 1935.
 Правда, ч. 100. 1938.
 Правда, 12. II. 1938.
 Рундшав, Базель, 1938, стор. 1649,
 1677.
 Ювілейне справоздання ТАСС, Мо-
 сква, 1938.
 Правда, 23. III. 1938.
 Правда, 8. IV. 1938.
 Правда, 3. IV. 1938.
 Правда, ч. 100. 1938.
 Правда, 13. IV. 1938.
 Пролетарська Правда, ч. 273. 1934.
 Правда, ч. 42. 1938.
 Правда, 27. IV. 1938.
 Правда, 19. IV. 1938.
 Правда, 22. III. 1938.
 Правда, 15. III. 1938.
 Известия, 10-15. XII. 1938.
 Правда, 20. III. 1938.
 За Індустрію, 25. I. 1938.
 Красная Звезда, січень. 1938.
 Известия, 295, 1938.
 Известия, 288, 1938.
 Гулок, грудень 1938.

З М І С Т

	стор.
Вступне слово.	5
Вступ	11
Колективізація сільського господарства та її наслідки	14
Голод	21
Голод у світлі большевицьких документів.	32
Поголовне мордування української інтелігенції	37
Професори члени Академії Наук, критики, фільмологи	39
Письменники, поети, мистці, публіцисти.	40
Сибірськими шляхами.	41
Культурне Будівництво України в вогні московсько- большевицької провокації.	44
Мова	45
Українська енциклопедія.	46
Театр.	47
Малярство	48
Шкільництво.	49
Через провокацію на смерть.	55
Географічна школа акад. Рудницького	59
Педагогічна Школа, Харків	64
Київський морд	68
Протокол, списаний з жінкою (чешкою) проф. П. Ли- сюка	70
Непереможна ідея	73
Всі народи воюють проти Москви	

	стор-
Большевицькі соціяльні містерії	74
Господарська акробатика	77
Опора большевизму	79
Слово до українського читача.	
Джерела.	

Справка: У „Вступнім Слові“ стор. 4-а, 8-а стрічка згори надруковано: „які обвинувачення“. Має бути: „акт обвинувачення“.

